

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Τ. Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977, www.iobe.gr
11 T. Karatassou Str., 117 42 Athens, Greece, Tel.: (+30) 210 92 11 200-10, Fax: (+30) 210 92 33 977

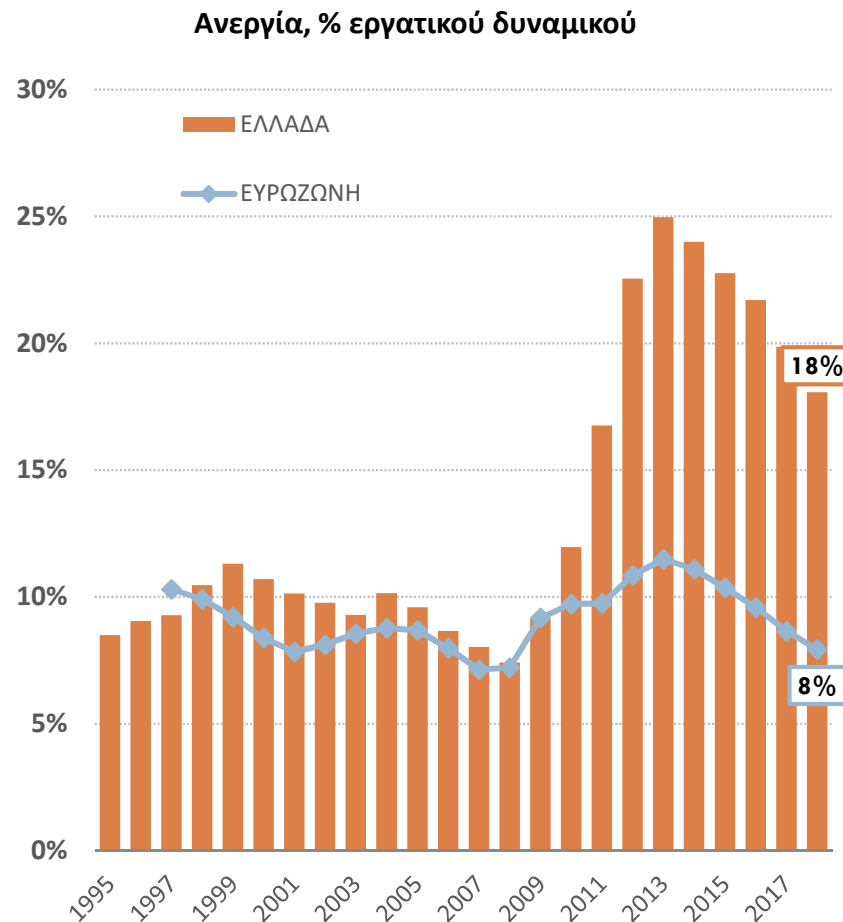
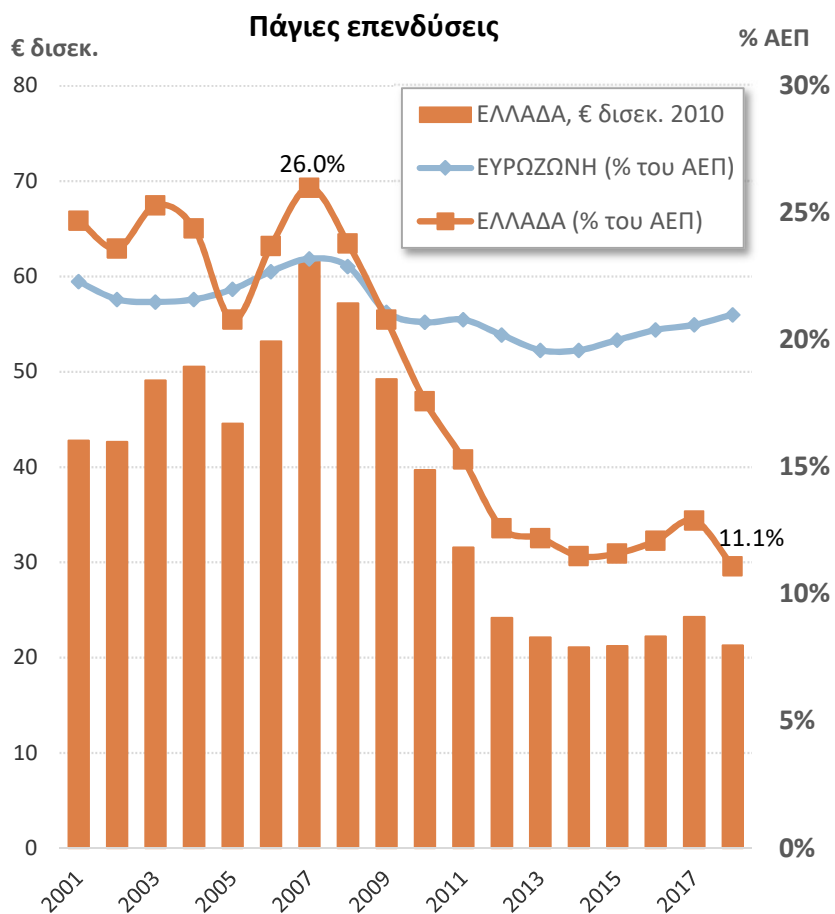
Συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση και ανάπτυξη

Συνοπτική Παρουσίαση Κύριων Σημείων

Αθήνα, Απρίλιος 2019

1. Εισαγωγή

Για την ανάκαμψη του βιοτικού επιπέδου στην Ελλάδα απαιτούνται επενδύσεις, οι οποίες παραμένουν σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο

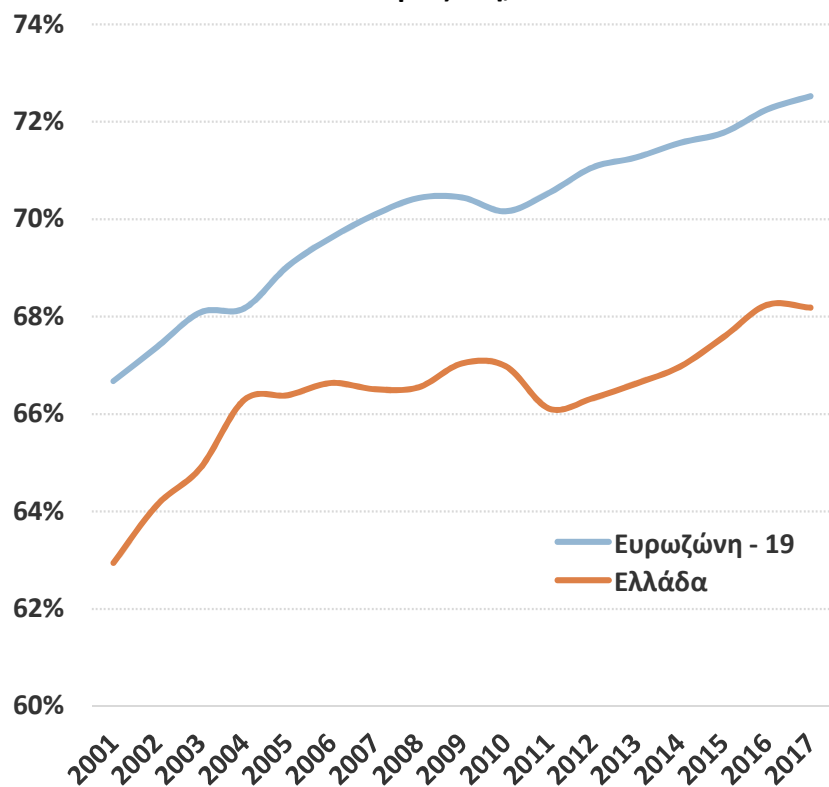

Πηγές: Eurostat/ELSTAT

Η ανεργία έχει μειωθεί, αλλά παραμένει σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα

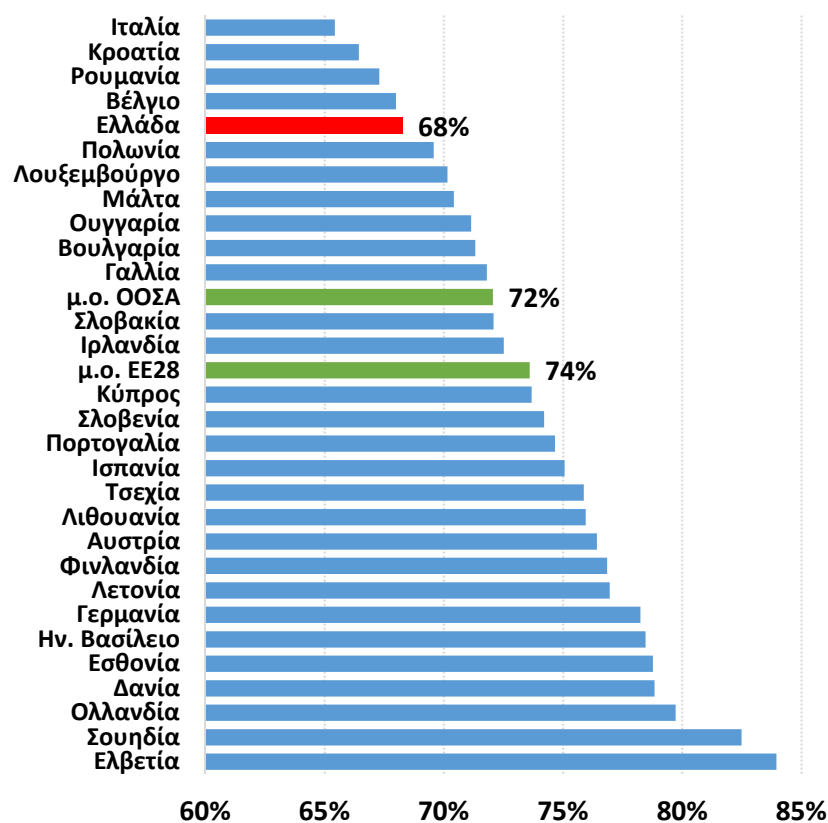
Ποσοστό Συμμετοχής στην Αγορά Εργασίας για πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών

Ελλάδα και Ευρωζώνη, 2001-2017

Πηγή: Eurostat

Χώρες της ΕΕ, 2017

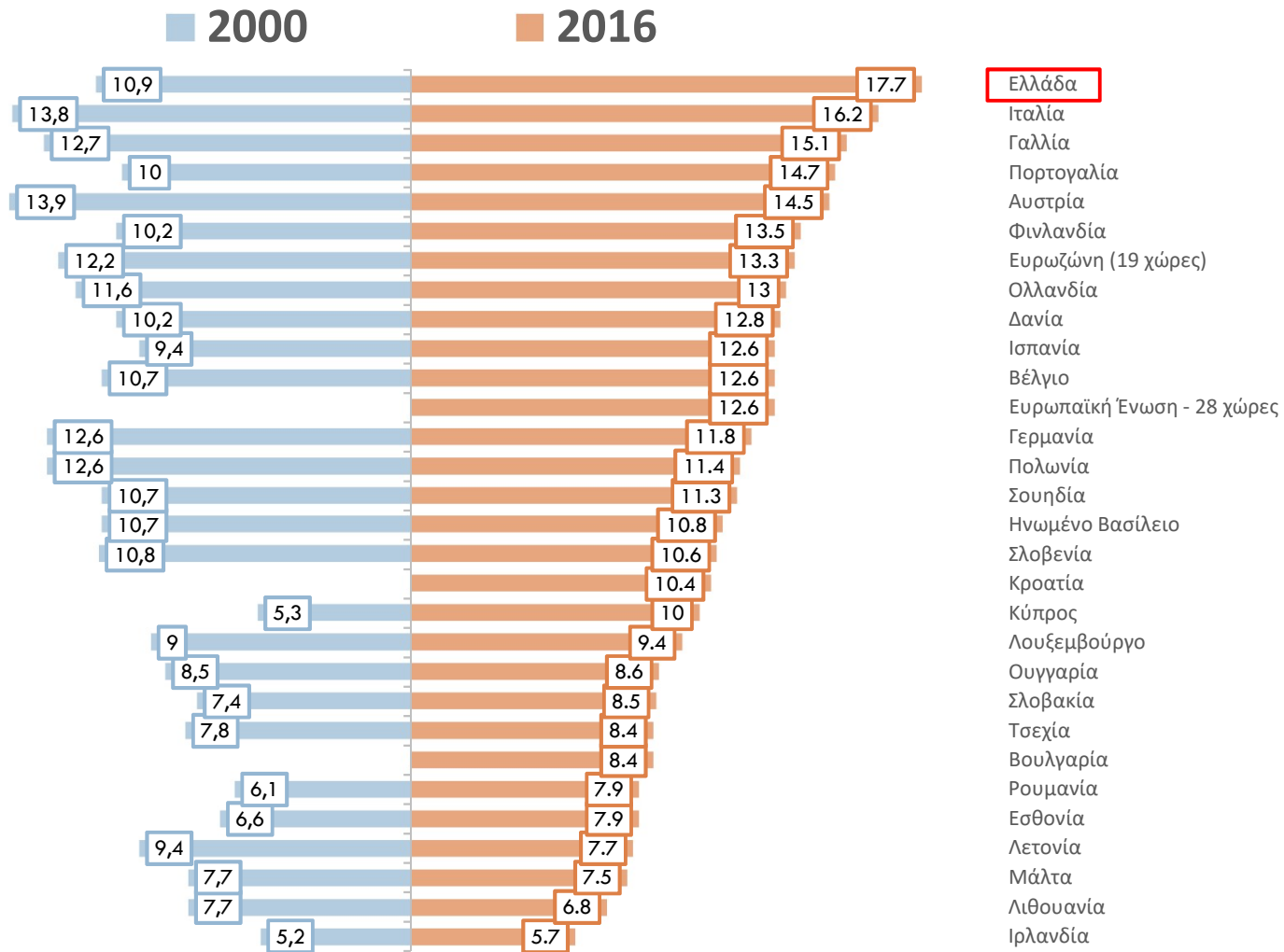
Πηγή: ΟΟΣΑ

Το ποσοστό συμμετοχής είναι ιδιαίτερα μικρό για τις γυναίκες (60%) και τους νέους έως 25 ετών (25%)

Ταυτόχρονα, το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει εξαιρετικά δαπανηρό σε σχέση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες

Συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ

Πηγή: Eurostat

Στόχοι του συνταξιοδοτικού συστήματος

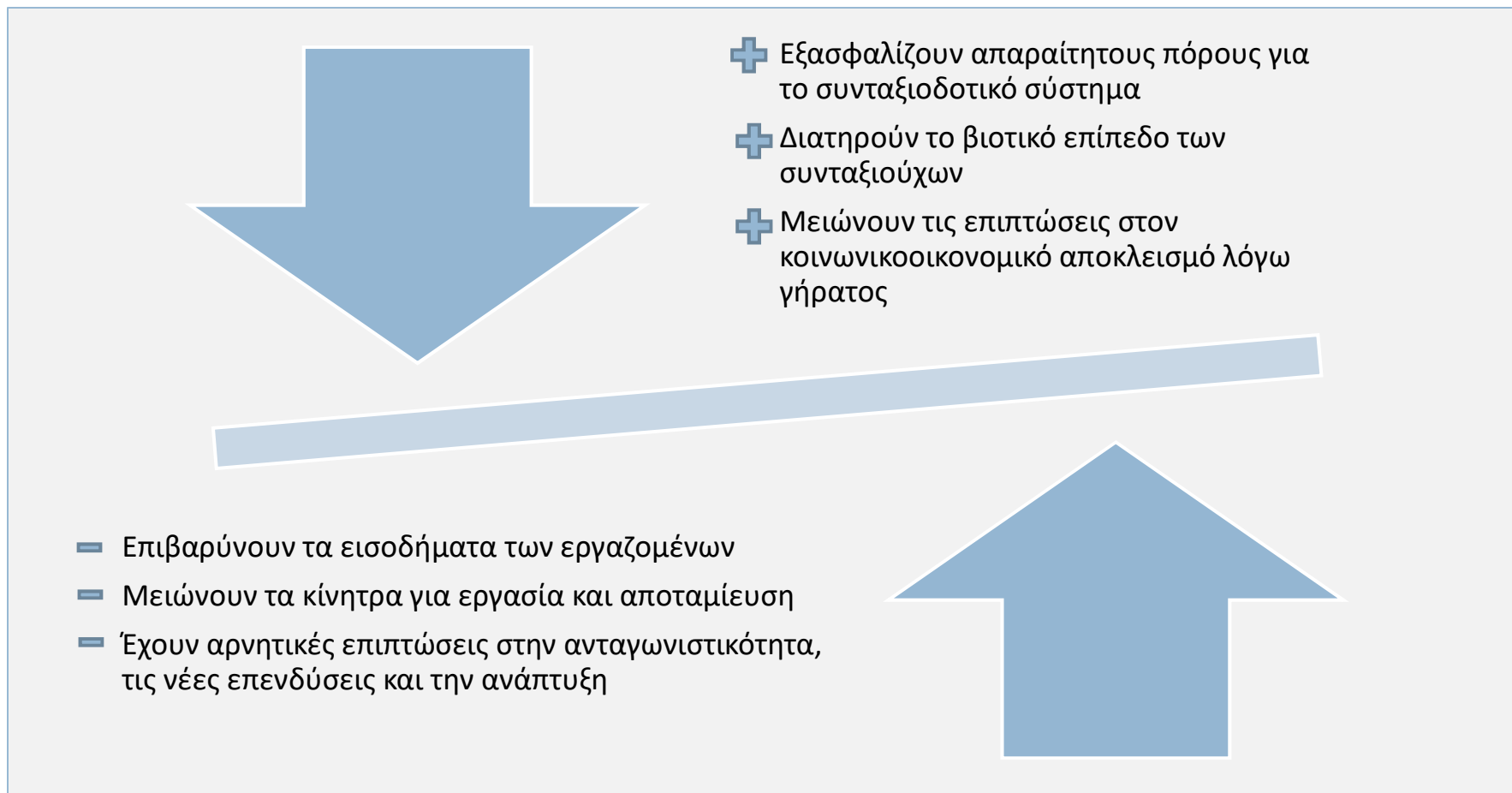
Κοινωνικοί

- Στήριξη του βιοτικού επιπέδου των συνταξιούχων
- Ικανοποιητική ανταποδοτικότητα των εισφορών
- Μείωση της φτώχειας και του οικονομικού αποκλεισμού
- Διαγεννεακή αλληλεγγύη
- Εμπιστοσύνη από τους ασφαλισμένους
- Προγραμματισμός ζωής

Οικονομικοί

- Εξασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος
- Ελαχιστοποίηση της επιβάρυνσης των εισοδημάτων των νοικοκυριών από εισφορές και φόρους
- Κινητοποίηση της αποταμίευσης

Αντικρουόμενες επιδράσεις των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης

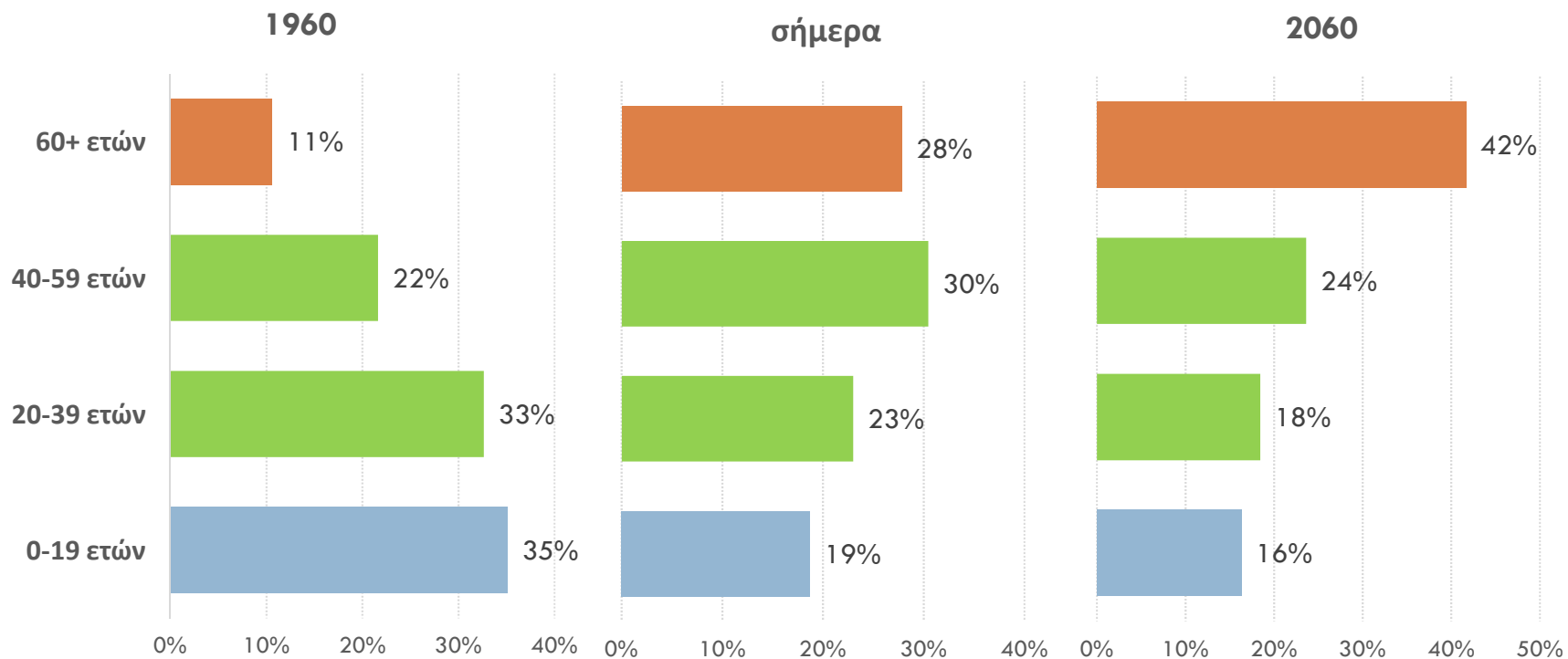

Αναγκαίες είναι λύσεις που εξασφαλίζουν τις κατάλληλες ισορροπίες μεταξύ των αντικρουόμενων στόχων του συστήματος

Η γήρανση του πληθυσμού αποτελεί σημαντική πρόκληση για τη βιωσιμότητα ενός αμιγώς διανεμητικού συστήματος

Κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικία στην Ελλάδα

Πηγή: UN World Population Prospects 2017

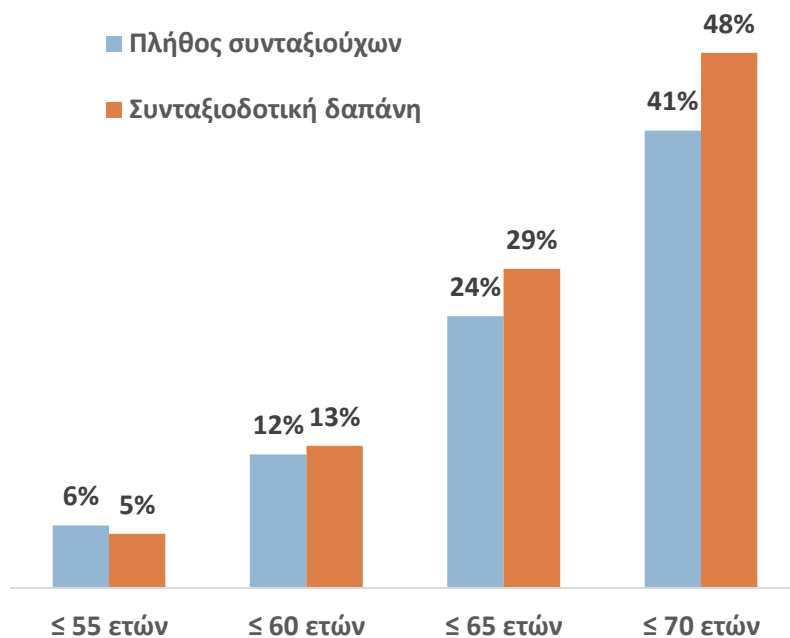
Κάθε 1 κάτοικος άνω των 65 ετών αντιστοιχεί σε:
10 κατοίκους παραγωγικής ηλικίας το 1960, 3 σήμερα και μόλις 1,5 το 2060
Σε έναν κόσμο που γερνάει, όλο και λιγότεροι «νεότεροι» χρηματοδοτούν
δαπάνες διαβίωσης των διαρκώς πολυπληθέστερων «ηλικιωμένων»

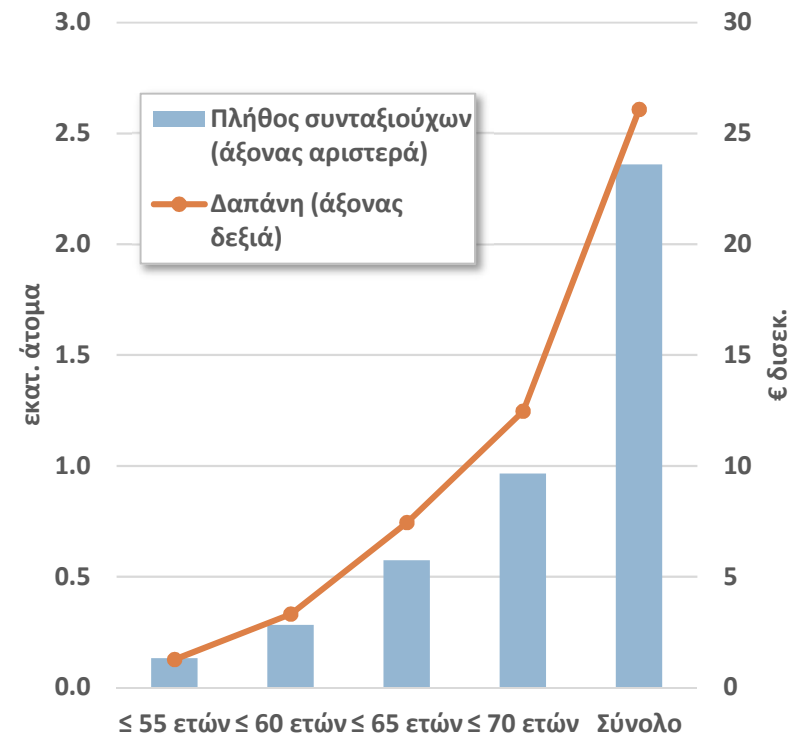
Συνταξιούχοι κάτω των 65 ετών καλύπτουν σχεδόν το ¼ του συνολικού πλήθους και 29% της συνολικής δαπάνης στην Ελλάδα

Αθροιστική κατανομή συντάξεων γήρατος και χηρείας ανά ηλικία, 2017

Συνταξιοδοτική δαπάνη & πλήθος συνταξιούχων ανά ηλικία, 2017

Πηγή: Πληροφοριακό σύστημα ΗΛΙΟΣ Δεκέμβριος 2017
 Σημ. Περιλαμβάνονται οι συντάξεις γήρατος και χηρείας

Διανεμητικός πυλώνας

- Οι συνταξιοδοτικές εισφορές που εισπράττονται από τους εργαζόμενους κατανέμονται στους συνταξιούχους ως παροχές (Pay-As-You-Go)
- Χρηματοδοτείται η συνταξιοδοτική δαπάνη και από φορολογικά έσοδα
- Διαφοροποιήσεις:
  - Προκαθορισμένες παροχές (DB) ή εισφορές (DC)
  - Νοητή κεφαλαιοποίηση (NDC)
  - Εθνική σύνταξη ως ενιαίο ελάχιστο επίπεδο παροχών για όλους
  - Ανταποδοτικότητα εισφορών

Κεφαλαιοποιητικοί πυλώνες

- Οι συνταξιοδοτικές εισφορές συγκεντρώνονται κατά την διάρκεια του εργασιακού βίου σε ατομικούς λογαριασμούς και επενδύονται
- Οι παροχές κάθε συνταξιούχου πληρώνονται από τις αποταμιεύσεις του (αρχικό κεφάλαιο συν επενδυτική απόδοση)
- Διαφοροποιήσεις:
  - Υποχρεωτικός ή προαιρετικός χαρακτήρας
  - Επαγγελματικά ταμεία ή ιδιωτικές εταιρείες
  - Φορολογικά κίνητρα
  - Συμμετοχή του εργοδότη

Δημόσια ασφάλιση

- Κίνδυνος περικοπών για δημοσιονομικούς λόγους
- Δημογραφικός κίνδυνος

Επαγγελματική ασφάλιση

- Επενδυτικός κίνδυνος (investment or market risk)

Ιδιωτική ασφάλιση

- Κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου (counter-party risk)

Με κατάλληλο σχεδιασμό του συνταξιοδοτικού συστήματος στη βάση των τριών πυλώνων, περιορίζεται σημαντικά ο συνολικός κίνδυνος

- Με ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα:
  - ▣ Βελτιώνονται τα κίνητρα για εργασία
  - ▣ Απελευθερώνονται πόροι για παραγωγικές επενδύσεις
- Η επανάκαμψη του βιοτικού επιπέδου στην Ελλάδα απαιτεί την πληρέστερη επιστράτευση όλων των διαθέσιμων επενδυτικών πόρων
- Ωστόσο, η μετάβαση σε κεφαλαιοποιητικό σύστημα έρχεται αντιμέτωπη με σημαντικό δημοσιονομικό (και κοινωνικό) κόστος

Αξίζει να μεταρρυθμιστεί το συνταξιοδοτικό σύστημα στην Ελλάδα προς ένα σύστημα με ενισχυμένους κεφαλαιοποιητικούς πυλώνες στην παρούσα οικονομική και κοινωνική συγκυρία;

Σκοπός της μελέτης

Σημασία νέας μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος

- Αδυναμίες ισχύοντος συστήματος: δημοσιονομικές, κοινωνικές, μικροοικονομικές, μακροοικονομικές
- Επισκόπηση διεθνών καλών πρακτικών για πολιτικές μετάβασης

Οικονομικές επιδράσεις από την ενίσχυση των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων

- Εκτίμηση του κόστους μετάβασης
- Επίδραση στα κίνητρα των νοικοκυριών για εργασία
- Επίδραση στην μακροχρόνια αναπτυξιακή προοπτική

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή
2. Προκλήσεις στο ισχύον σύστημα
3. Προτάσεις για ενίσχυση των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων του συστήματος
4. Εκτίμηση του κόστους μετάβασης - πρακτικές άλλων χωρών
5. Επίδραση μεταρρύθμισης στα κίνητρα για εργασία
6. Επίδραση μεταρρύθμισης στα μακροοικονομικά μεγέθη
7. Συμπεράσματα & προτεραιότητες πολιτικής

2. Προκλήσεις στο ισχύον σύστημα

Δομικές

- Ενοποίηση ασφαλιστικών ταμείων κύριας / επικουρικής ασφάλισης
- Εξίσωση κανόνων εισφορών και τρόπου υπολογισμού παροχών
- Σύνδεση παροχών με το σύνολο των καταβεβλημένων εισφορών κατά τη διάρκεια του εργασιακού βίου
- Διαχωρισμός κλάδων υγείας των ταμείων από κλάδους σύνταξης
- Επικουρική σύνταξη: Εφαρμογή συστήματος προκαθορισμένων εισφορών - νοητής κεφαλαιοποίησης, κανόνας μηδενικού ελλείμματος
- Μεγαλύτερη διαφάνεια μέσα από τις περιοδικές εκθέσεις ΗΛΙΟΣ

Παραμετρικές

- Αύξηση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης
- Αυστηροποίηση του πλαισίου για τις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις
- Εξορθολογισμός ειδικών κατηγοριών ασφαλισμένων, όπως ΒΑΕ
- Περικοπές των συντάξεων

...αλλά οι διαδοχικές μειώσεις των παροχών κλόνισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών προς το σύστημα και μείωσαν τα κίνητρα εισφοράς, ενώ δημιουργήθηκε νομικός κίνδυνος από επικείμενες δικαστικές αποφάσεις για ανατροπή των περικοπών

Καταγράφεται πρόοδος ως προς τη βιωσιμότητα του συστήματος...

□ Βιωσιμότητα συστήματος

Συνταξιοδοτική Δαπάνη ως % του ΑΕΠ	2020	2030	2040	2050	2060
EAA 2015	15,5%	14,4%	14,1%	14,4%	14,3%
EAA 2018	13,4%	12,0%	12,9%	12,5%	11,5%

Πηγή: EAA, AWG, ΝΤΣ

□ Επάρκεια συστήματος

Ποσοστό αναπλήρωσης (ορισμός AWG 2018)	2020	2030	2040	2050	2060
Ελλάδα	66%	62%	59%	56%	54%
μ.ό. ΕΕ28	46%	43%	40%	39%	38%

Πηγή: EAA, AWG

Σημ. Ποσοστό αναπλήρωσης ορίζει το AWG τον λόγο των πρώτων συντάξιμων αποδοχών προς τις τελευταίες εργασιακές αποδοχές

- **Υποθέσεις:** Μεγάλη αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην αγορά εργασίας, συστηματική πτώση του ποσοστού ανεργίας και αύξηση του δείκτη γεννήσεων

...Ωστόσο ήδη από το 2018 παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις και από τα δύο παραπάνω βασικά σενάρια

Πολύ μικρό το μέγεθος των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων στην Ελλάδα σήμερα

Πυλώνες του συνταξιοδοτικού συστήματος στην Ελλάδα

Δημόσια ασφάλιση

- Κύριες και επικουρικές συντάξεις
- Εφάπαξ
- Ετήσιες παροχές: €23,7 δισεκ.
- Πληρωμές για συντάξιμες εισφορές: €13,18 δισεκ. ή 7,3% του ΑΕΠ

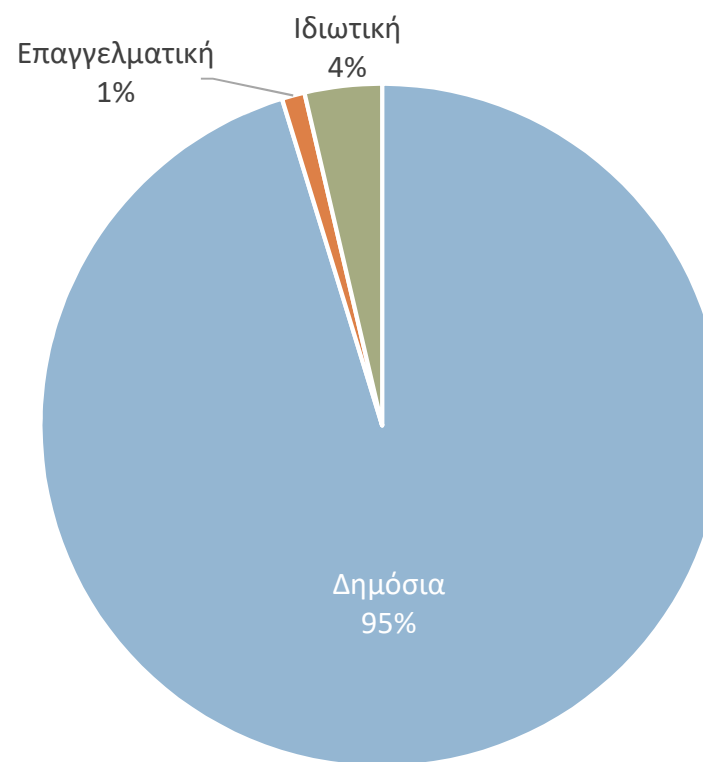
Επαγγελματική ασφάλιση

- Προαιρετική έως σήμερα συμπληρωματική ασφάλιση, κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα
- Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης:
  - Μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου
  - Μπορούν να ιδρυθούν ανά επιχείρηση ή κλάδο, με πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών, των ελεύθερων επαγγελματιών και των αγροτών
  - Προϋπόθεση ίδρυσης: τουλάχιστον 100 ασφαλισμένοι
- Εισφορές καταβάλλονται από αργαζόμενο και εργοδότη, δεν υπόκεινται σε φόρο
- Παροχές καταβάλλονται περιοδικά ή εφάπαξ, δεν υπόκεινται σε φόρο
- Εποπτεία από Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Εθνική Αναλογιστική Αρχή & ΥΕΚΑ
- Πληρωμές για συντάξιμες εισφορές: €0,15 δισεκ. ή 0,1% του ΑΕΠ
- Απόθεμα: €1,34 δισεκ.

Ιδιωτική ασφάλιση

- Προαιρετική συνταξιοδοτική ασφάλιση, μέσω αποταμειωτικών προγραμμάτων, κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα (ατομικά και ομαδικά)
- Ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες
- Εισφορές καταβάλλονται από τον ασφαλισμένο
- Εποπτεία από ΤτΕ
- Πληρωμές για συντάξιμες εισφορές: €0,51 δισεκ. ή 0,3% του ΑΕΠ
- Απόθεμα: €7,81 δισεκ.

Πληρωμές για συντάξιμες εισφορές ανά πυλώνα του συστήματος

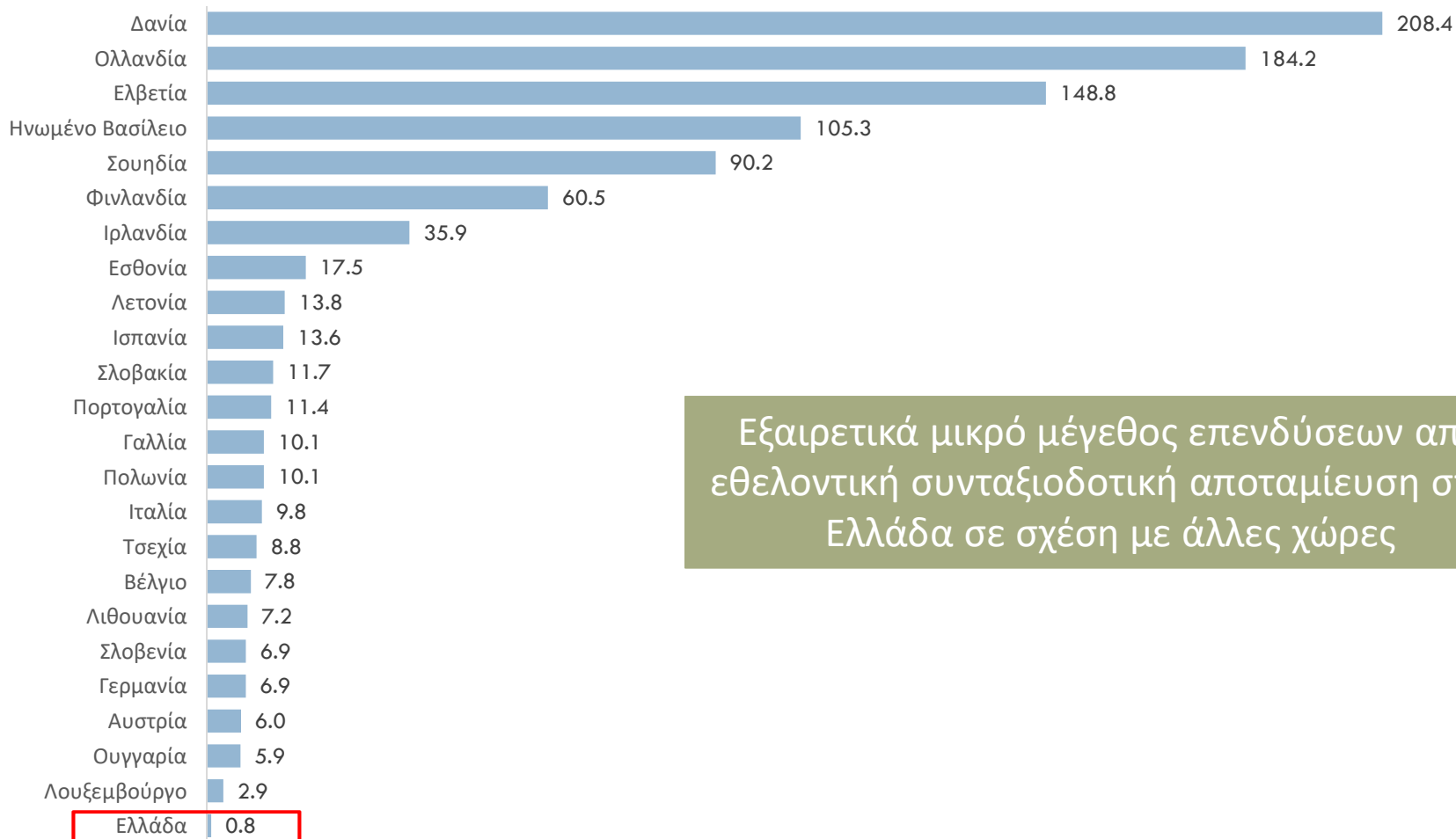
Πηγή: ΕΛΕΤΕΑ, ΕΑΕΕ

Απουσιάζει ο υποχρεωτικός συμπληρωματικός κεφαλαιοποιητικός χαρακτήρας, ενώ παραμένει ιδιαίτερα υψηλή η έκθεση στον δημοσιονομικό και στον δημογραφικό κίνδυνο

Ουραγός η Ελλάδα σε επενδύσεις από κεφαλαιοποιητικές εισφορές

Συνολικές επενδύσεις των παρόχων κεφαλαιοποιητικών και ιδιωτικών συντάξεων, ως % του ΑΕΠ, 2017

Εξαιρετικά μικρό μέγεθος επενδύσεων από εθελοντική συνταξιοδοτική αποταμίευση στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες

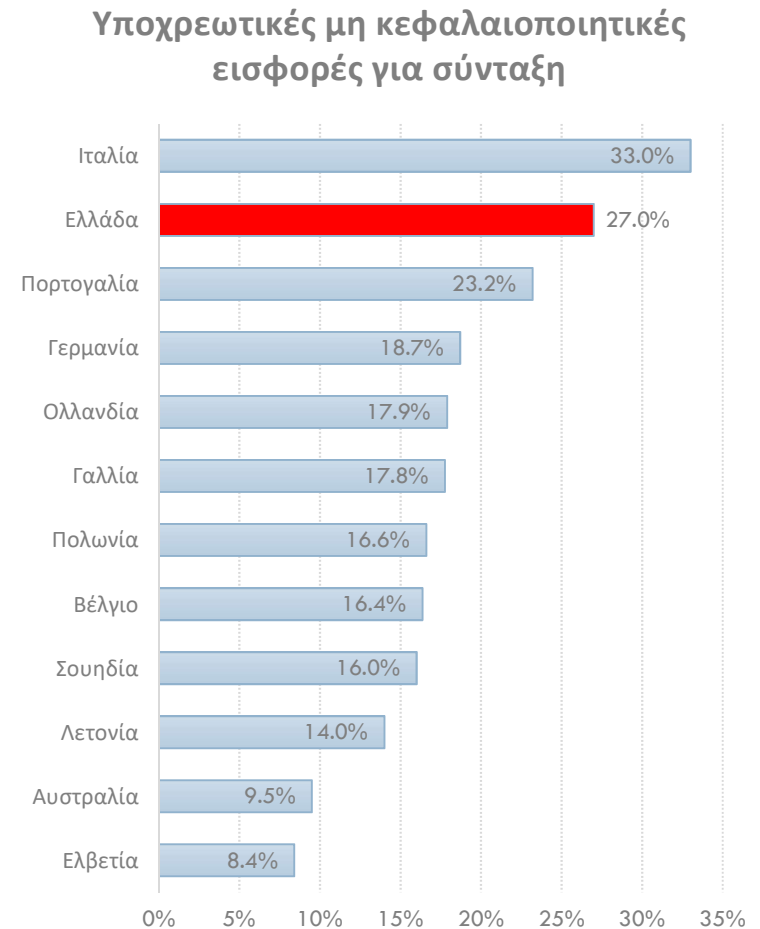
Πηγή: ΟΟΣΑ

Σημ. Επενδύσεις TEA μόνο για Ελλάδα

Οι εισφορές σύνταξης στον δημόσιο διανεμητικό πυλώνα παραμένουν πολύ υψηλές

- Το 27% (20% κύρια & 7% επικουρική) για εισοδήματα από μισθωτή εργασία είναι ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ
  - Η επιβάρυνση είναι ακόμα υψηλότερη εάν ληφθεί υπόψη η πρόσθετη εισφορά για βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα
- Μικρά περιθώρια ανάπτυξης του 2^{ου} & 3^{ου} πυλώνα
- Υψηλό μη μισθολογικό κόστος της εργασίας
- Στην Ευρώπη, η συμπληρωματική (επικουρική ασφάλιση) είναι κατά κανόνα καθορισμένων εισφορών (DC) – κεφαλαιοποιητική
  - Η Ελλάδα αποτελεί εξαίρεση

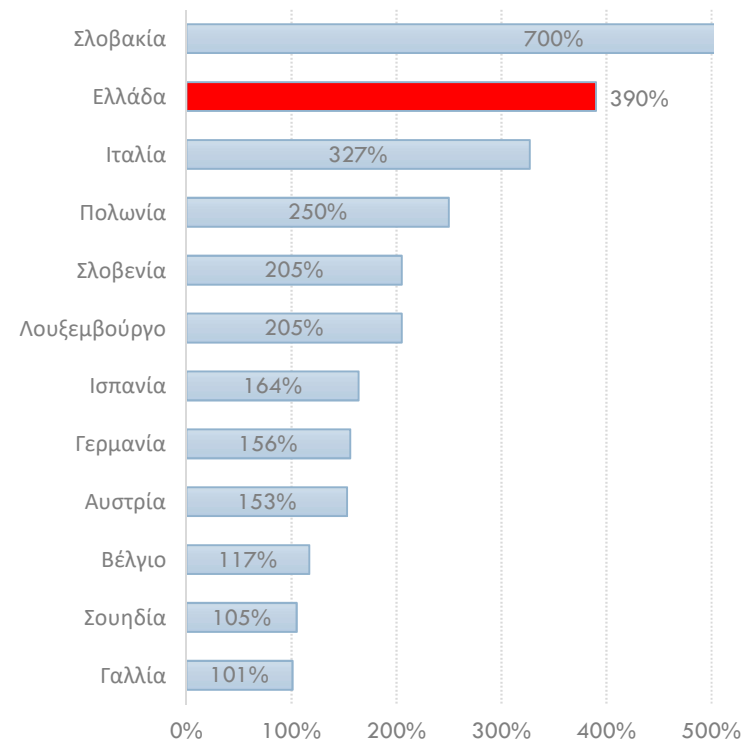
Πηγή: ΟΟΣΑ, Εθνικές Στατιστικές Αρχές

Το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών ως ποσοστό του μέσου εισοδήματος είναι πολύ υψηλό

- Τα εισοδήματα από εργασία υποχρεούνται στην απόδοση εισφορών μέχρι του ύψους των 78.000€ ετησίως
- Αντιστοιχεί σε 3,9 φορές το μέσο ετήσιο μισθό
- Είναι από τα υψηλότερα όρια σε ΕΕ
- Το όριο υπερβαίνει κατά πολύ το ποσό των 40.000€ που αποτελεί κατώφλι για την υψηλότερη φορολογική κλίμακα

Ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών ως % μέσου εισοδήματος

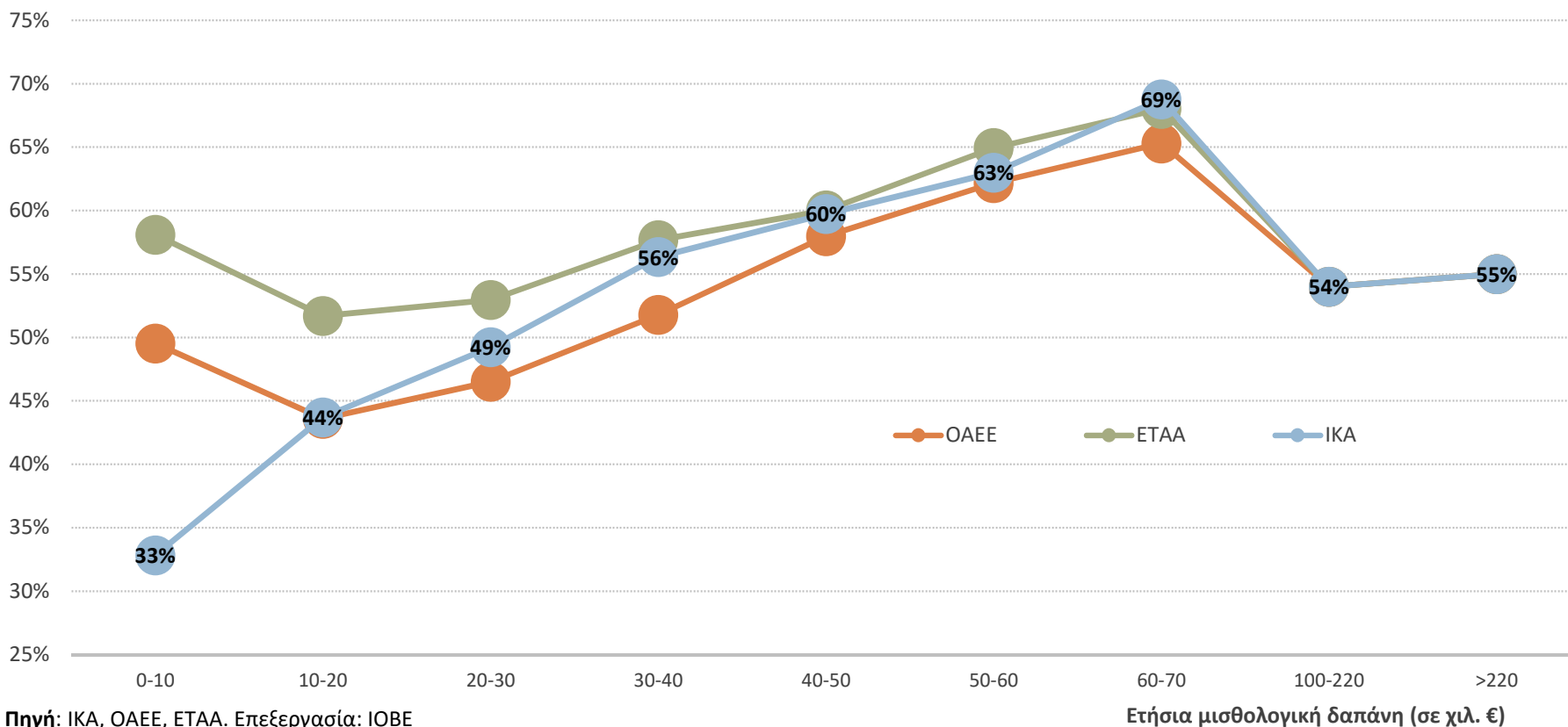

Πηγή: ΟΟΣΑ

Ως αποτέλεσμα, η οριακή επιβάρυνση από φόρους και εισφορές στην κλίμακα €40-80 χιλ. είναι εξαιρετικά υψηλή

Οριακός συντελεστής επιβάρυνσης από φόρους & εισφορές

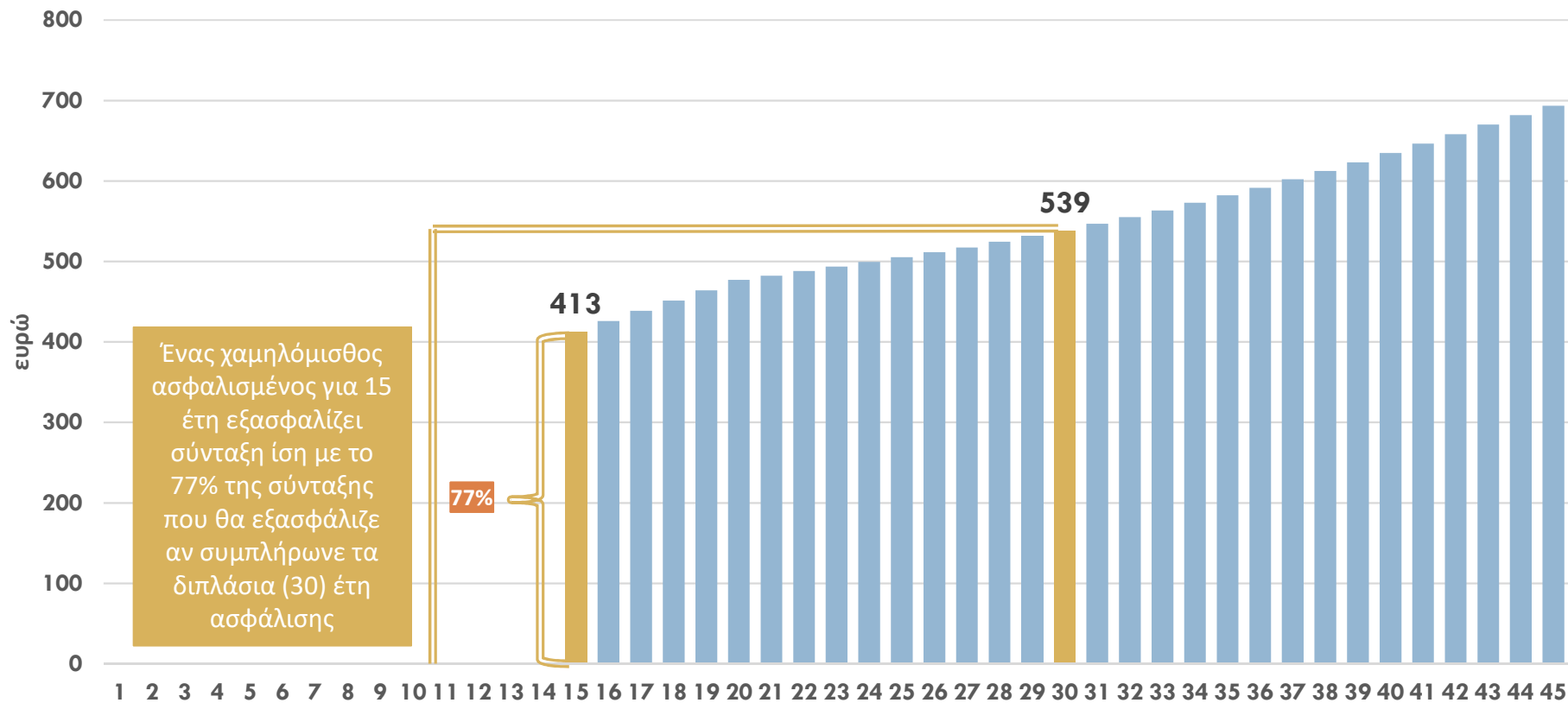

Το ιδιαίτερα υψηλό κόστος εργασίας στο εύρος €40-80 χιλ. συνεισφέρει στη μετανάστευση εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες (brain drain)

Η μικρή ανταποδοτικότητα ενθαρρύνει την εισφοροδιαφυγή

Κύρια σύνταξη στον κατώτατο μισθό

Ένας χαμηλόμισθος ασφαλισμένος για 15 έτη εξασφαλίζει σύνταξη ίση με το 77% της σύνταξης που θα εξασφάλιζε αν συμπλήρωνε τα διπλάσια (30) έτη ασφάλισης

77%

Πηγή: ΙΚΑ, Επεξεργασία: IOBE

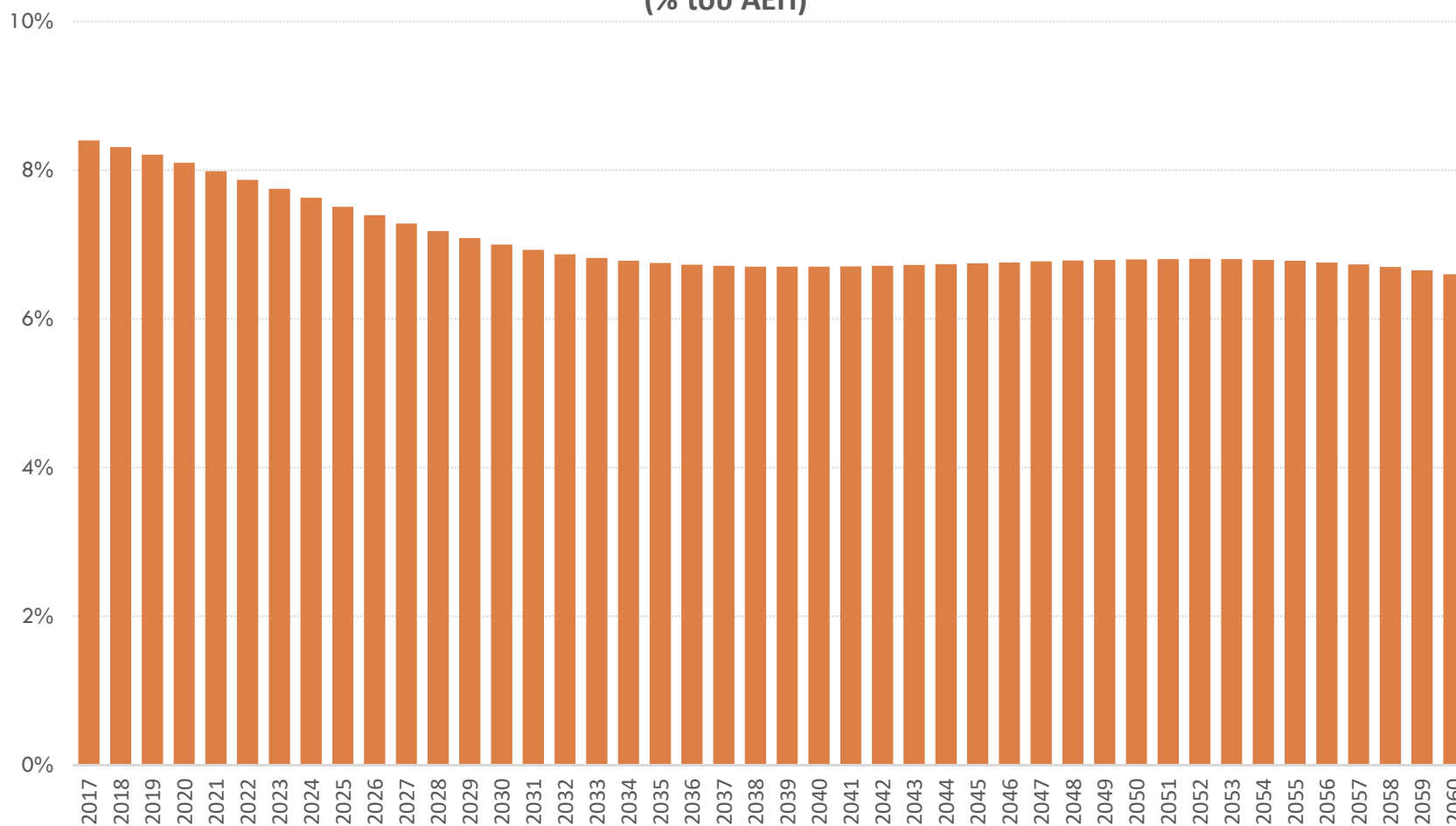
Σημ. Ο υπολογισμός αφορά εργαζόμενο με αμοιβή στον κατώτατο μισθό των €586 που ίσχυε έως και το 2018

Έτη ασφάλισης

Ασθενές οικονομικό κίνητρο:

- να ασφαλιστεί κάποιος με χρονικό ορίζοντα εργασίας < 15 έτη (μετανάστης)
- να παραμείνει ασφαλισμένος μετά τη συμπλήρωση δεκαπενταετίας

Προβολή ετήσιας κρατικής επιχορήγησης για κύρια σύνταξη (% του ΑΕΠ)

Πηγή: AWG 2015, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σημ. Η καθαρή ετήσια κρατική επιχορήγηση δεν περιλαμβάνει το κομμάτι που χρηματοδοτείται από τις εισφορές του ιδιωτικού τομέα

3. Προτάσεις για ενίσχυση των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων του συστήματος

Προτάσεις στο δημόσιο διάλογο για μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος

	Τρέχον σύστημα	Νεκτάριος, Τήνιος, Συμεωνίδης (ΝΤΣ)	Ένωση Αναλογιστών Ελλάδος (ΕΑΕ)	Χριστοδουλάκης, Νεκτάριος, Θεοχάρης et al.	Νέα Πρόταση
Υποχρεωτικές εισφορές αναδιανεμητικού πυλώνα	20% DB + 7% (6%) NDC	10% NDC	10% ή 15% NDC	12% NDC	20% DB*
Κεφαλαιοποιητικές εισφορές	Προαιρετικά TEA	Υποχρεωτικά 6%	Υποχρεωτικά 11% ή 6%	Υποχρεωτικά 6%	Υποχρεωτικά 6% με κατώφλι τον βασικό μισθό**
Μεταβατικές διατάξεις		Εξαιρεί ασφαλισμένους προ 1993	Εξαιρεί ασφαλισμένους προ 1993	Εξαιρεί ασφαλισμένους προ 1993	Καθολική εφαρμογή το 2020

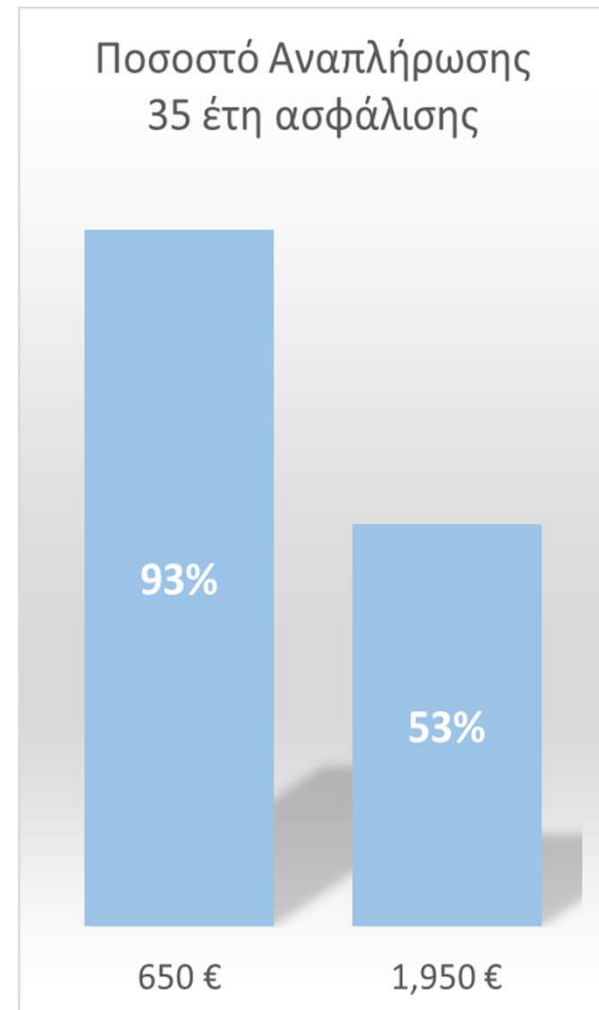
Σημ. *Για λόγους ευκολότερης εφαρμογής και εκτίμησης επιπτώσεων, στη Νέα Πρόταση δεν εξετάζεται αλλαγή σε σύστημα νοητής κεφαλαιοποίησης εισφορών (NDC) για κύρια σύνταξη, ωστόσο αναγνωρίζεται ότι με τη νοητή κεφαλαιοποίηση αντιμετωπίζεται αποτελεσματικότερα το ζήτημα της βιωσιμότητας του συστήματος. **Στη Νέα Πρόταση το πραγματικό (effective) ύψος των υποχρεωτικών κεφαλαιοποιητικών εισφορών είναι περίπου 3%.

Η Νέα Πρόταση είναι λιγότερο ριζική, αλλά με μικρότερο δημοσιονομικό κόστος και ευκολότερη εφαρμογή

Η κύρια σύνταξη εξασφαλίζει υψηλά ποσοστά αναπλήρωσης για χαμηλά εισοδήματα

- Νέα Πρόταση: εύρος των ασφαλιστέων αποδοχών στο Β' πυλώνα 7.800€-39.000€
  - 1-5 φορές ο κατώτατος μισθός
- Το κατώφλι στις εισφορές του κεφαλαιοποιητικού πυλώνα υπάρχει σε άλλες χώρες
  - Στη Βρετανία το αντίστοιχο εύρος των ασφαλιστέων αποδοχών είναι 6.136€-50.000€
  - Στην Ολλανδία είναι 13.442€-107.597€
  - Στην Ελβετία ξεκινάει από 21.330 CHF
- Το κατώφλι στις ασφαλιστέες αποδοχές εισάγεται επειδή ο 1^{ος} πυλώνας προσφέρει ικανοποιητικά ποσοστά αναπλήρωσης για το χαμηλότερο τμήμα των αποδοχών
- Το κατώφλι εξασφαλίζει χαμηλότερη επιβάρυνση της εργασίας στους χαμηλόμισθους, στους νεοεισερχόμενους και στην ανειδίκευτη εργασία

Οι ασφαλισμένοι θα πληρώνουν

20% εισοδήματος για
διανεμητικό πυλώνα

0-6% για τη νέα επικουρική
σύνταξη

Όσο επιθυμεί ο ασφαλισμένος
(αφορολόγητα έως ένα πλαφόν)
σε συνταξιοδοτικά προϊόντα

Οι συνταξιούχοι θα λαμβάνουν

Κύρια σύνταξη

Παλαιά Επικουρική ανάλογα με τα χρόνια
που έχουν εισφέρει στο παλαιό σύστημα

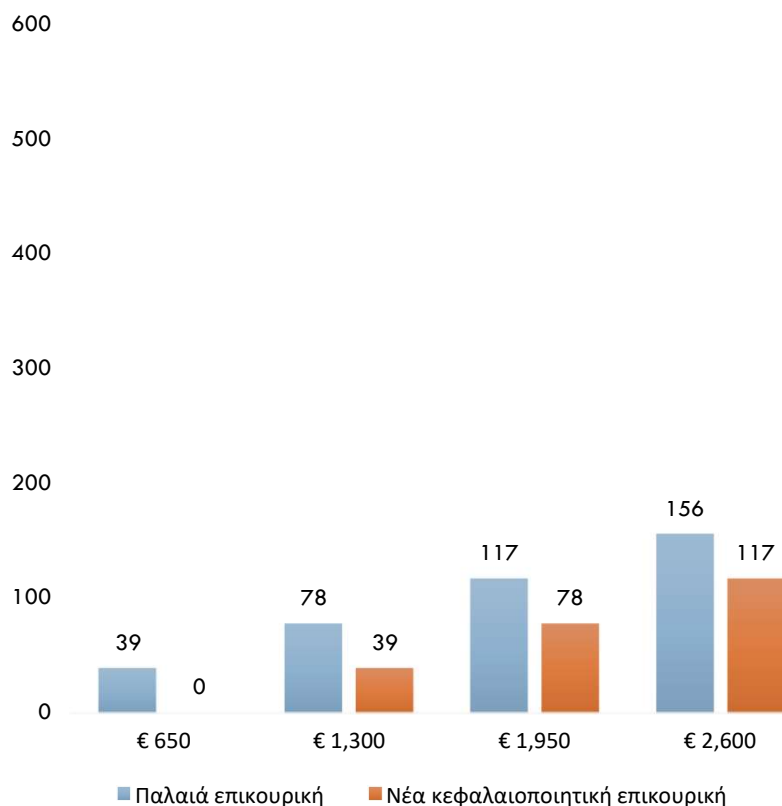
Νέα Επικουρική όπως αυτή προκύπτει βάσει
των κεφαλαίων που έχουν συγκεντρωθεί στην
ατομική μερίδα κάθε ασφαλισμένου

Αποδόσεις από συνταξιοδοτικά προϊόντα
(προαιρετικά)

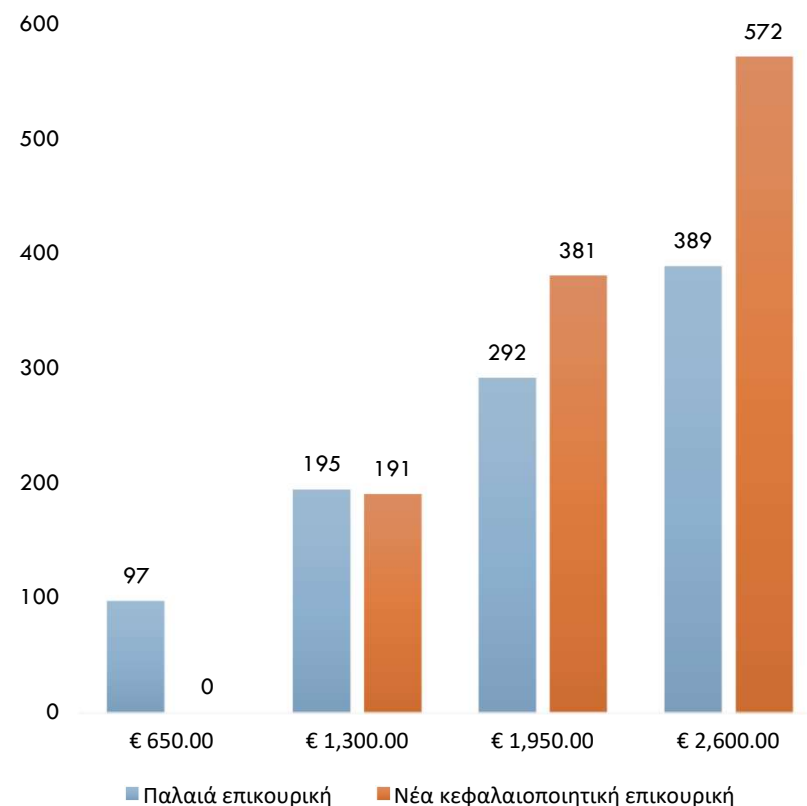
Παραδείγματα εισφορών και παροχών με την παλαιά και νέα επικουρική

Εισφορές το μήνα ανά μηνιαίο μεικτό μισθό

Παροχές το μήνα ανά μηνιαίο μεικτό μισθό

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Σημ. Γίνεται παραδοχή ότι ο μέση ετήσια ονομαστική απόδοση των αποθεματικών είναι 3% (αντιστοιχεί σε μέση πραγματική απόδοση 1%, με 2% μέσο ρυθμό πληθωρισμού). Ο υπολογισμός αφορά άτομο με 40 έτη εργασίας, προσδόκιμο ζωής 85 έτη και ηλικία εξόδου από την εργασία τα 67 έτη.

Νέα πρόταση – Αλλαγές ανά πυλώνα

Διανεμητικός πυλώνας

- Κατάργηση των εισφορών για την υφιστάμενη επικουρική διανεμητικού χαρακτήρα
- Γραμμικότερη σχέση μεταξύ εθνικής σύνταξης και ετών ασφάλισης
- Χαμηλότερο πλαφόν για εισφορές (π.χ. 5 φορές ο κατώτατος μισθός)

Νέα Επικουρική

- Πλήρως κεφαλαιοποιητική
- Δημιουργία ατομικών λογαριασμών αποταμίευσης
- Υποχρεωτικού χαρακτήρα αφορολόγητες εισφορές 6% (3% ο εργαζόμενος & 3% ο εργοδότης)
- Προαιρετική για αγρότες, επιτηδευματίες και αυτοαπασχολούμενους
- Κατώφλι στις εισφορές της νέας επικουρικής
  - Αποδίδονται μόνο στο τμήμα των μεικτών αποδοχών που υπερβαίνουν τον κατώτατο μισθό
  - Εισφορές = $6\% \times (\text{Μεικτές αποδοχές} - \text{Κατώτατος Μισθός})$
  - Ισοδύναμο με πραγματικό (effective) επίπεδο εισφορών γύρω στο 3% κατά μ.ο.

Προαιρετική κεφαλαιοποιητική ασφάλιση

- Επαναφορά των φορολογικών κινήτρων στην προαιρετική ασφάλιση (έως ένα πλαφόν)
  - Έως το 2013 υπήρχε πρόβλεψη για μείωση φόρου σε ποσοστό 10% για δαπάνες ασφαλίσεων έως τα €1.200 για μονομελές νοικοκυριό και τα €2.400 για οικογένεια
  - Μέγιστη μείωση φόρου €120 και €240 αντίστοιχα
- Ενίσχυση των φορολογικών κινήτρων
  - Ενδεικτική πρόταση: 25% μείωση φόρου για νέες αποταμιεύσεις έως €2.000 για μονομελές νοικοκυριό και €3.000 για οικογένεια ανά έτος
  - Μέγιστη μείωση φόρου: 500€ για μονομελές νοικοκυριό και τα 750€ για οικογένεια

Οι πάροχοι της νέας επικουρικής θα λειτουργούν σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, υπό αυστηρούς κανόνες λειτουργίας

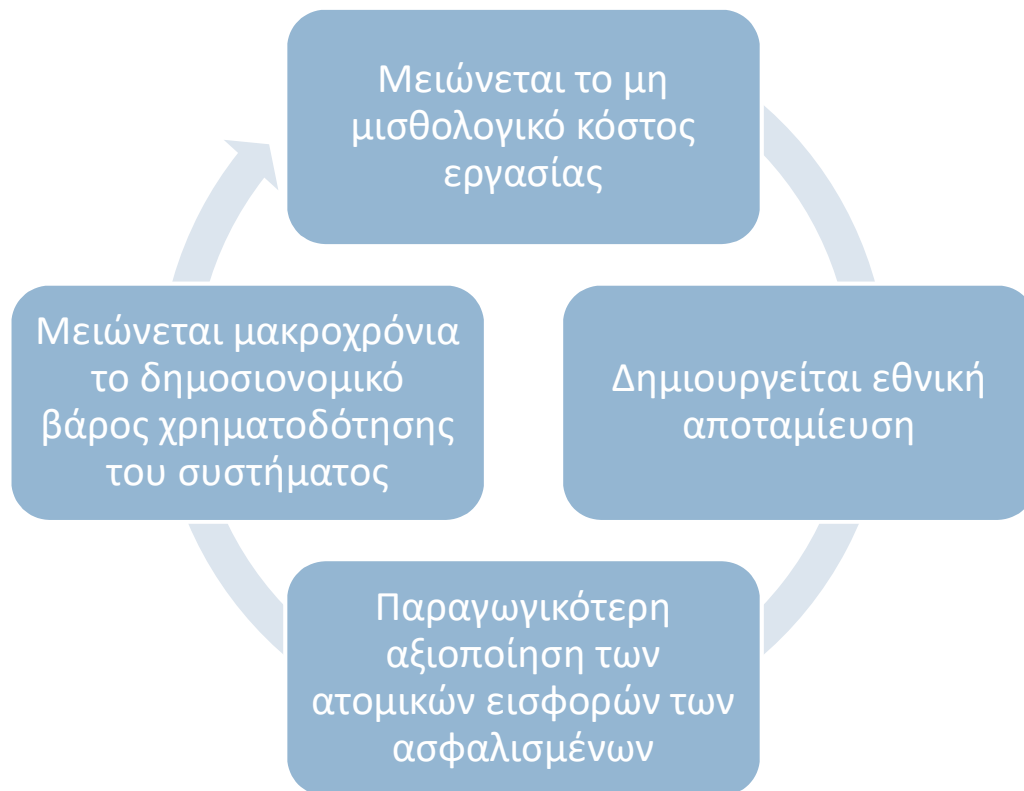
Κανόνες για την αποτελεσματική παροχή της Νέας Επικουρικής από Συνταξιοδοτικά Ταμεία

Αυστηροί κανόνες επενδύσεων που προάγουν τη διαφοροποίηση τίτλων και περιορίζουν το ρίσκο

Κίνητρα ώστε μέρος των αποθεματικών να κατευθύνεται και να επενδύεται στην Ελλάδα με βάση το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

Αυστηρό ενιαίο πλαίσιο εποπτείας

Τα οφέλη της νέας πρότασης

...Όμως, δημιουργείται δημοσιονομικό κενό για έως και 40 χρόνια: ανάγκη κάλυψης των παροχών της παλαιάς επικουρικής

Παράμετροι σεναρίων

	Νεκτάριος, Τήνιος, Συμεωνίδης (ΝΤΣ)	Νέα Πρόταση
Υποχρεωτικές εισφορών στον αναδιανεμητικό πυλώνα	10% NDC	20% DB
Υποχρεωτικές κεφαλαιοποιητικές εισφορές	Υποχρεωτικά 6%	Υποχρεωτικά 6% με κατώφλι τον Βασικό Μισθό*
Μεταβατικές διατάξεις	Εξαιρεί ασφαλισμένους προ 1993	Καθολική εφαρμογή το 2020
Φορολογικά κίνητρα για προαιρετική συνταξιοδοτική αποταμίευση	-	Έκπτωση από φόρο εισοδήματος**

Σημ. * Το πραγματικό (effective) ύψος των υποχρεωτικών κεφαλαιοποιητικών εισφορών διακυμαίνεται στο εύρος 0-6% (περίπου 3% κατά μ.ο.).

** Ποσοτικοποιείται η επαναφορά της έκπτωσης 10% στα ασφάλιστρα έως ένα πλαφόν, ως μια συντηρητική προσέγγιση, αλλά προτείνεται η εφαρμογή ισχυρότερων κινήτρων, όπως έκπτωση 25% και υψηλότερο πλαφόν.

Βασικά ερωτήματα

- Πόσο είναι το **χρηματοδοτικό κενό** τους, συμπεριλαμβανομένου του κόστους μετάβασης;
- Ποιο είναι το **όφελος για την οικονομία**;
  - Σε όρους αύξησης κινήτρων για συμμετοχή στην αγορά εργασίας;
  - Σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης και διαθέσιμου εισοδήματος;

Η ποσοτικοποίηση των σεναρίων έρχεται αντιμέτωπη με σημαντικούς περιορισμούς...

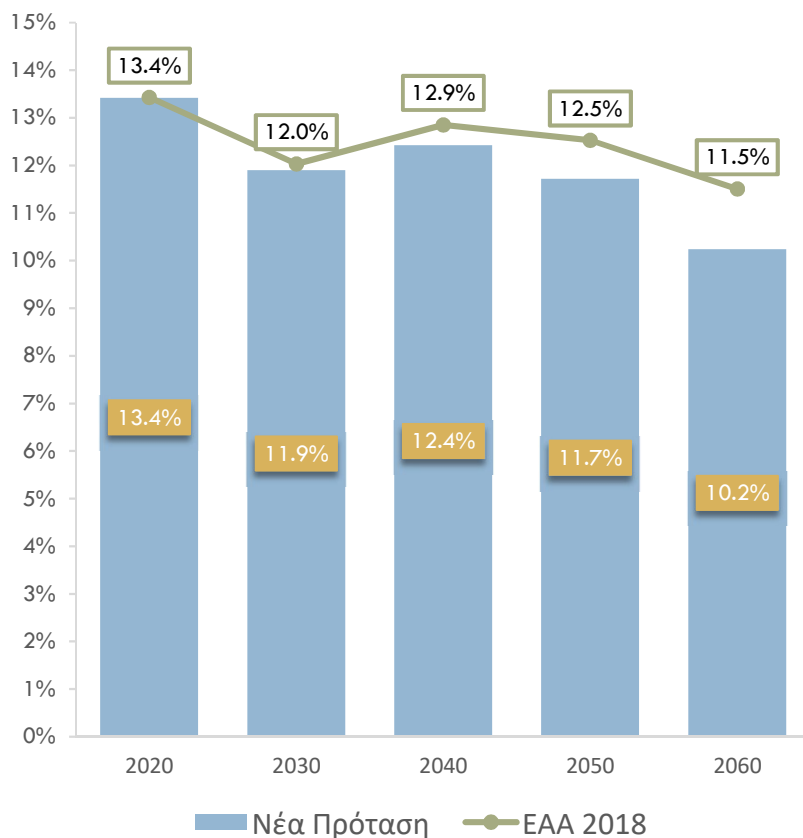

- Περιορισμοί στην ανάλυση
  - Έλλειψη πρόσβασης σε μικρο-στοιχεία ασφαλισμένων
  - Έλλειψη πρόσβασης σε αναλυτικά στοιχεία αναλογιστικών μελετών
- Παραδοχές
  - Χρησιμοποιούμε ως βάση της ανάλυσης τις προβολές των Νεκτάριου, Τήνιου, Συμεωνίδη 2018 (ΝΤΣ)
  - Βασικό σενάριο οι προβολές της ΕΑΑ 2015 και συνεπακόλουθες υποθέσεις για μακροοικονομικές και δημογραφικές τάσεις
- Οι ποσοτικές εκτιμήσεις είναι προσεγγιστικές
  - Κρίνεται σκόπιμη αναθεώρηση με βάση τα στοιχεία της ΕΑΑ 2018 και τις πρόσφατες δικαστικές αποφάσεις

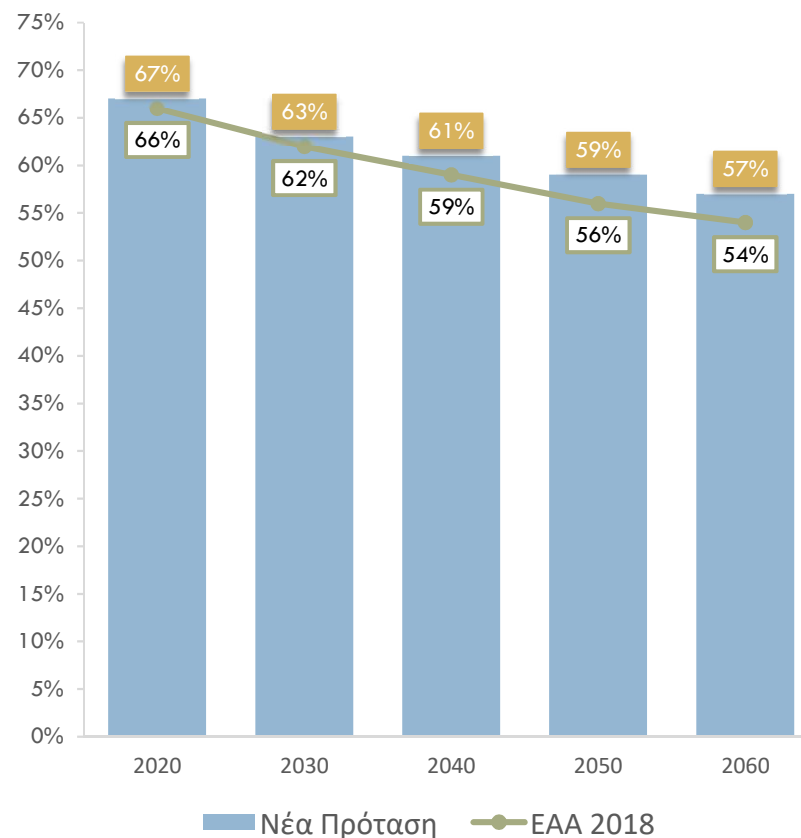
... Ωστόσο δίνει μια ενδεικτική εικόνα του κόστους και του οφέλους εναλλακτικών μέτρων πολιτικής και επομένως παραμένει χρήσιμη

4. Εκτίμηση του κόστους μετάβασης

Συνταξιοδοτική Δαπάνη ως % του ΑΕΠ

Ποσοστό αναπλήρωσης

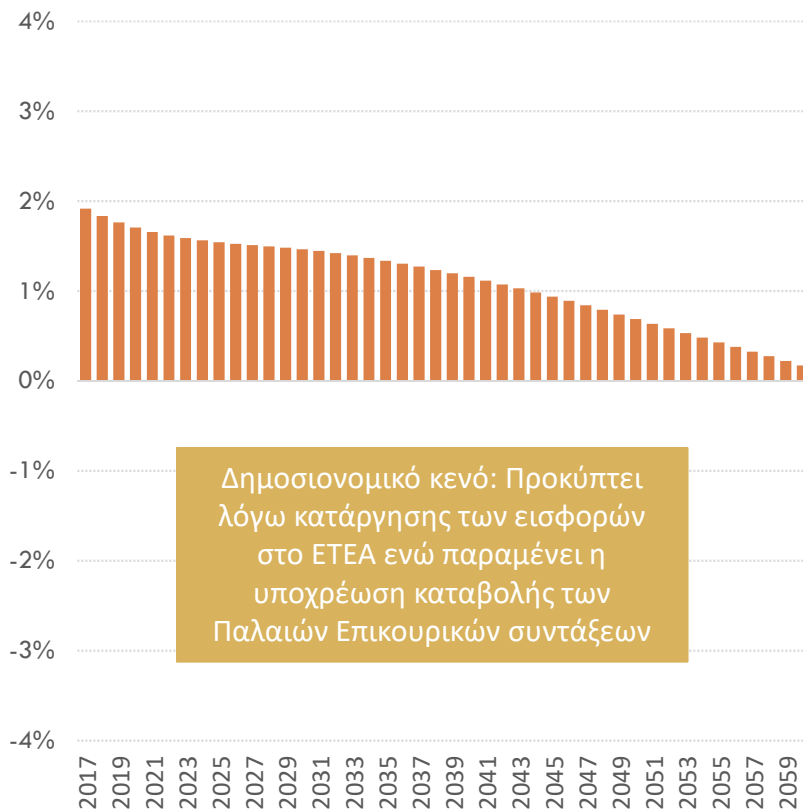
Πηγή: AWG και προβολή IOBE

Σημ. Η προβολή επάρκειας της Νέας Πρότασης γίνεται με βάση τα στοιχεία του σεναρίου της EAA 2018.

Μέσο ετήσιο δημοσιονομικό κόστος έως 1,8% του ΑΕΠ κατά την πρώτη πενταετία

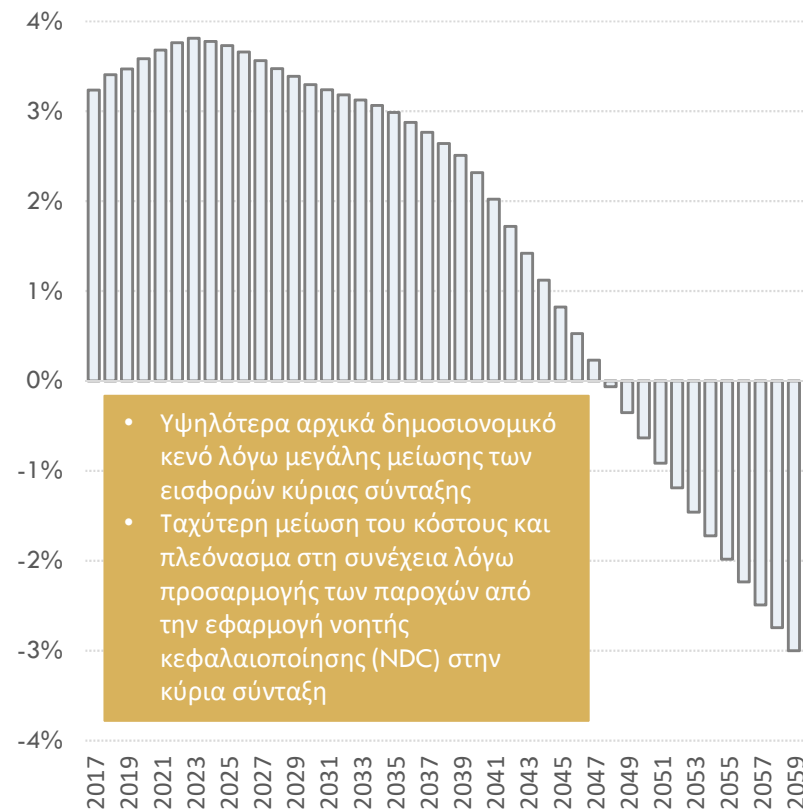

**Δημοσιονομικό κόστος Νέας Πρότασης
(% του ΑΕΠ)**

Δημοσιονομικό κενό: Προκύπτει λόγω κατάργησης των εισφορών στο ΕΤΕΑ ενώ παραμένει η υποχρέωση καταβολής των Παλαιών Επικουρικών συντάξεων

**Δημοσιονομικό κόστος σεναρίου ΝΤΣ
(% του ΑΕΠ)**

- Υψηλότερα αρχικά δημοσιονομικό κενό λόγω μεγάλης μείωσης των εισφορών κύριας σύνταξης
- Ταχύτερη μείωση του κόστους και πλεόνασμα στη συνέχεια λόγω προσαρμογής των παροχών από την εφαρμογή νοητής κεφαλαιοποίησης (NDC) στην κύρια σύνταξη

Πηγή: ΕΑΑ, ΝΤΣ, Επεξεργασία στοιχείων και προβολή: IOBE

Σημ. Η συμβολή της επιβάρυνσης από τα φορολογικά κίνητρα προαιρετικής ασφάλισης είναι μικρή, περί το 0,02% του ΑΕΠ. Στο σενάριο ΝΤΣ δεν περιλαμβάνεται ενδεχόμενο κόστος για την ενίσχυση των προνοιακών πολιτικών λόγω κατάργησης της εθνικής σύνταξης.

... το οποίο είναι μικρότερο από πιο ριζικές προτάσεις μεταρρύθμισης, μετριάζεται από σειρά παραγόντων και βαίνει μειούμενο στον χρόνο

- Αν εξαιρεθούν τα ταμεία μερισμάτων από τη μεταρρύθμιση, το δημοσιονομικό κόστος της νέας πρότασης μειώνεται στο 1,5% του ΑΕΠ τον πρώτο χρόνο εφαρμογής
- Λαμβάνοντας υπόψη τη δρομολογημένη μείωση των εισφορών της επικουρικής από 7% σε 6% τότε το δημοσιονομικό κενό της νέας πρότασης μειώνεται στο 1,3% του ΑΕΠ τον πρώτο χρόνο εφαρμογής
- Η εξαίρεση τμήματος του μισθού από την υποχρέωση καταβολής εισφορών επικουρικής ασφάλισης θα εξοικονομήσει στον εργοδότη «ελληνικό δημόσιο» 0,15% ΑΕΠ

Η μείωση των εισφορών και η αύξηση των επενδύσεων

Τονώνουν την οικονομική δραστηριότητα

Επιπλέον φορολογικά έσοδα

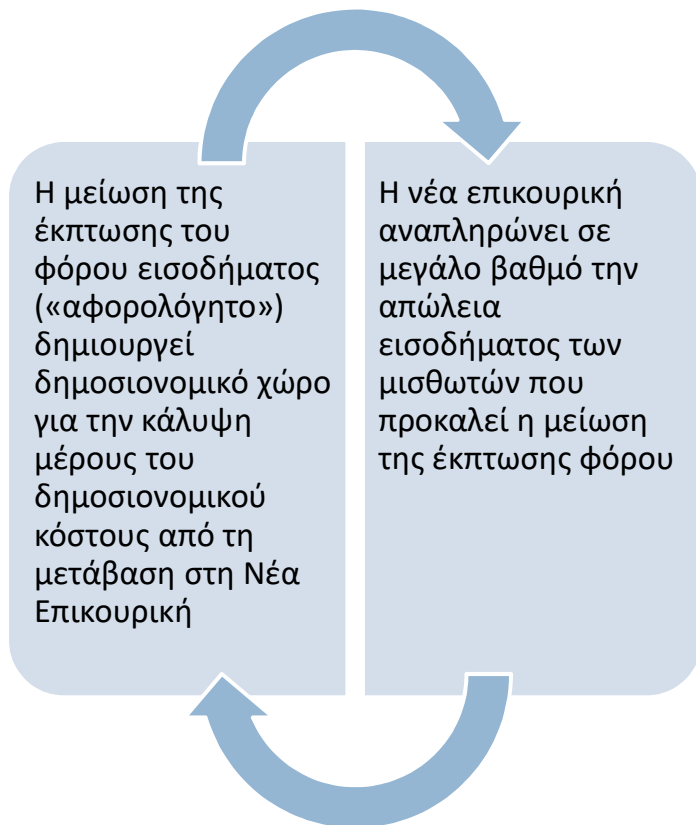

Μικρότερο δημοσιονομικό κενό

Συμπληρωματικότητα μεταξύ της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης και της επικείμενης μείωσης της έκπτωσης φόρου εισοδήματος

Αμφίδρομη σχέση νέας επικουρικής με την προγραμματισμένη μείωση της έκπτωσης φόρου

Παράδειγμα καθαρών αποδοχών εργαζόμενου με το βασικό μισθό € 650

Άγαμος χωρίς τέκνα	2019	2020 με μείωση της έκπτωσης φόρου		2020 με μείωση της έκπτωσης φόρου & νέα επικουρική	
Καθαρός μισθός	€ 546	€ 518	-5,1%	€ 536	-1,8%
Καθαρές ετήσιες απολαβές	€ 7.644	€ 7.252	-5,1%	€ 7.507	-1,8%

Πηγή: ΙΚΑ, Ν.4472/2017 Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Μαζί με τη μείωση της έκπτωσης φόρου, προβλέπονται στο πρόγραμμα δημοσιονομικής πολιτικής σειρά από «αρνητικά» και «θετικά» μέτρα με δημοσιονομικό αντίκτυπο
- Η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού μπορεί να ενταχθεί στην εξίσωση αυτή από την πλευρά των θετικών μέτρων
- Επιπλέον, η οικονομική σημασία της μεταρρύθμισης μπορεί να δώσει βάση για την αναδιαπραγμάτευση των στόχων του πρωτογενών πλεονασμάτων για τη δημιουργία του αντίστοιχου δημοσιονομικού χώρου

Μπορούν να εξεταστούν και πρακτικές άλλων χωρών για την κάλυψη του κενού στη μετάβαση προς κεφαλαιοποιητικό σύστημα (όπως δέσμευση εσόδων από αποκρατικοποιήσεις, περαιτέρω εξορθολογισμός πρόωρων συνταξιοδοτήσεων, ομόλογα αναγνώρισης)

4β. Πρακτικές άλλων χωρών

Αναγνώριση των
κεκτημένων δικαιωμάτων
προηγούμενων συστημάτων
στο νέο σύστημα
συνταξιοδότησης

Διαγενεακός επιμερισμός
κόστους: να μην
επωμιστούν το
χρηματοδοτικό κενό της
μετάβασης μόνο οι
επόμενες γενιές

Αναζητούνται πόροι μέσα από το σύστημα ώστε να μην επωμιστούν το κόστος μετάβασης μόνο οι επόμενες γενιές

Επιμήκυνση εργασιακής
ζωής

Ενθάρρυνση της
απασχόλησης μετά την
συνταξιοδοτική ωρίμανση

Χαμηλότερα ποσοστά
αναπλήρωσης

Πρώθηση συμμετοχής
στην αγορά εργασίας

Αύξηση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης

- Πραγματικός (effective) μ.ο. ηλικίας συνταξιοδότησης στις χώρες του ΟΟΣΑ:
  - 65,3 έτη για άντρες και 63,6 έτη για γυναίκες το 2017
  - από 63,1 έτη για άντρες και 60,9 έτη για γυναίκες το 2000
- Σε χώρες όπως η Λετονία, η αύξηση γίνεται σταδιακά και γραμμικά, κατά μισό χρόνο ανά έτος ή και κατά ένα τρίμηνο ανά έτος

Απεμπόληση των περισσότερων δικαιωμάτων πρόωρων συνταξιοδοτήσεων

- Στην Ολλανδία από το 2005, κανένας δεν έχει σύνταξη του 1^{ου} πυλώνα πριν από τα 65,5 έτη

Στην Ελλάδα, ενώ το επίσημο όριο ηλικίας αυξήθηκε σε 67 έτη, ο πραγματικός μ.ο. ηλικίας συνταξιοδότησης παραμένει χαμηλός: 61,5 έτη για άντρες και 59,9 έτη για γυναίκες το 2017

Μεγαλύτερος εργασιακός βίος για απόκτηση δικαιώματος πλήρους σύνταξης

- Μετά από 45 έτη στη Γερμανία
- Μετά από 44 χρόνια εργασίας στην Ελβετία
- Μετά από 43 έτη στη Γαλλία

Πρώθηση μεταγενέστερης συνταξιοδότησης

- Μέχρι 5 ανταποδοτικά έτη εργασίας (Ελβετία και Σουηδία)
- Μέχρι 3 ανταποδοτικά έτη εργασίας (Γερμανία)
- Ενθάρρυνση μερικής απασχόλησης για άτομα 55+ χρονών (Ολλανδία)

Διαχωρισμός συνταξιοδοτικών ταμείων από ταμεία πρόνοιας και χηρείας (Σουηδία)

- Εξατομίκευση συνταξιοδοτικού δικαιώματος (συντάξεις χηρείας, προσαυξήσεις)

Μέτρα προώθησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

...αλλά αναζητούνται και πόροι με προέλευση εκτός του ασφαλιστικού συστήματος

Ίδρυση Ταμείων με ειδικό σκοπό την κάλυψη του κόστους μετάβασης

- Πόροι από **δημοσιονομικά πλεονάσματα** (Ολλανδία, Αυστραλία)
- Πόροι από **ιδιωτικοποιήσεις** (Πολωνία, Αυστραλία)
- Πόροι από επιπλέον φόρους (Λετονία)

Προσωρινή και μερική εξαίρεση από τους δημοσιονομικούς κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας & Ανάπτυξης (Πολωνία 2004)

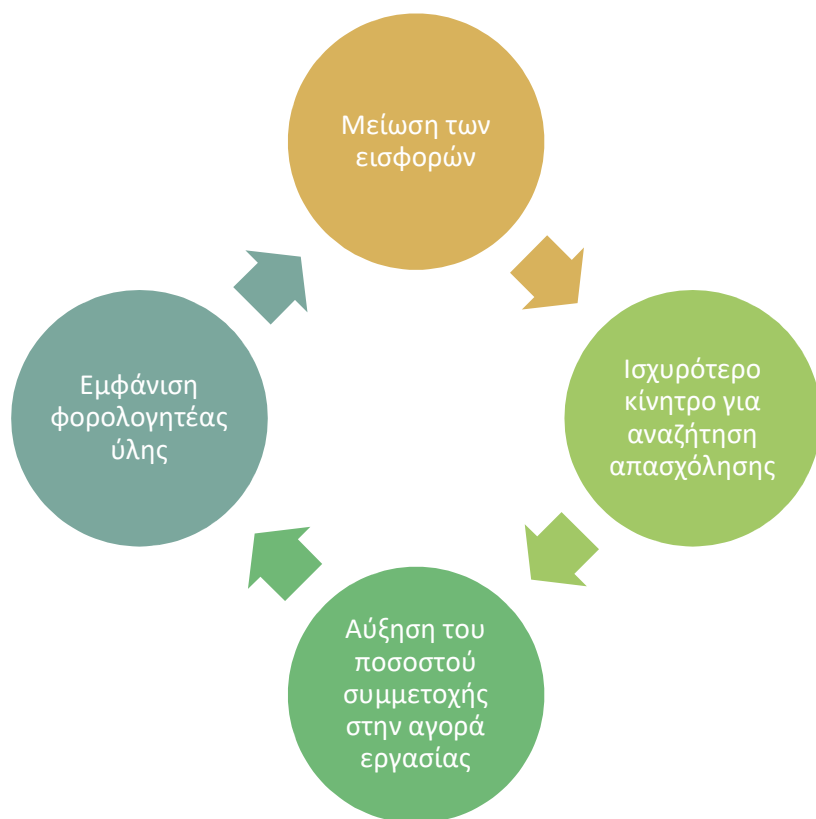
Διαχωρισμός σύνταξης γήρατος από ταμεία πρόνοιας

Έκδοση ομολόγων αναγνώρισης

- Χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό ή τρίτους
- Αναγνώριση εισφορών από το προηγούμενο σύστημα

5. Επίδραση μεταρρύθμισης στα κίνητρα για εργασία

Επιδράσεις προς εκτίμηση

Μεθοδολογική προσέγγιση

Εφαρμογή EUROMOD

- Επιτρέπει την πλήρη εξομοίωση του Ελληνικού συστήματος φορολογίας και κοινωνικών παροχών

Πηγή δεδομένων

- European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU – SILC) για την Ελλάδα
- 44,014 άτομα, 18,255 νοικοκυριά
- Έτος 2016

Ασφαλιστικό και φορολογικό σύστημα εξομοίωσης

- Ενημερωμένο με τις αλλαγές στη νομοθεσία ως το τέλος του 2018

Σενάριο Νέας Πρότασης, μείωση εισφορών εργαζομένου :
από 3,5% της Παλαιάς Επικουρικής σε
3,0% για Νέα Επικουρική και μόνο για το εισόδημα που υπερβαίνει τα €650

Ορισμός του PTR

- Ορίζεται ως το ποσοστό των ακαθάριστων εισοδημάτων από εργασία (earnings) που αναπληρώνονται όταν υπάρχει μετάβαση από κατάσταση εργασίας σε κατάσταση ανεργίας
  - «Πόσα περισσότερα βάζω στην τσέπη όταν πιάσω δουλειά»
- Εξετάζει τα κίνητρα από την πλευρά του εργαζομένων

Μαθηματικός τύπος

$$PTR_i = 1 - \frac{Y_h^W - Y_h^U}{E_i}$$

Όπου

- Y_h^W είναι το διαθέσιμο εισόδημα του νοικοκυριού όταν το υπό εξέταση άτομο εργάζεται
- Y_h^U είναι το διαθέσιμο εισόδημα του νοικοκυριού όταν το υπό εξέταση άτομο επέρχεται σε κατάσταση ανεργίας
- E_i είναι τα ακαθάριστα earnings του εργαζομένου (όσο συμμετέχει στην αγορά εργασίας)

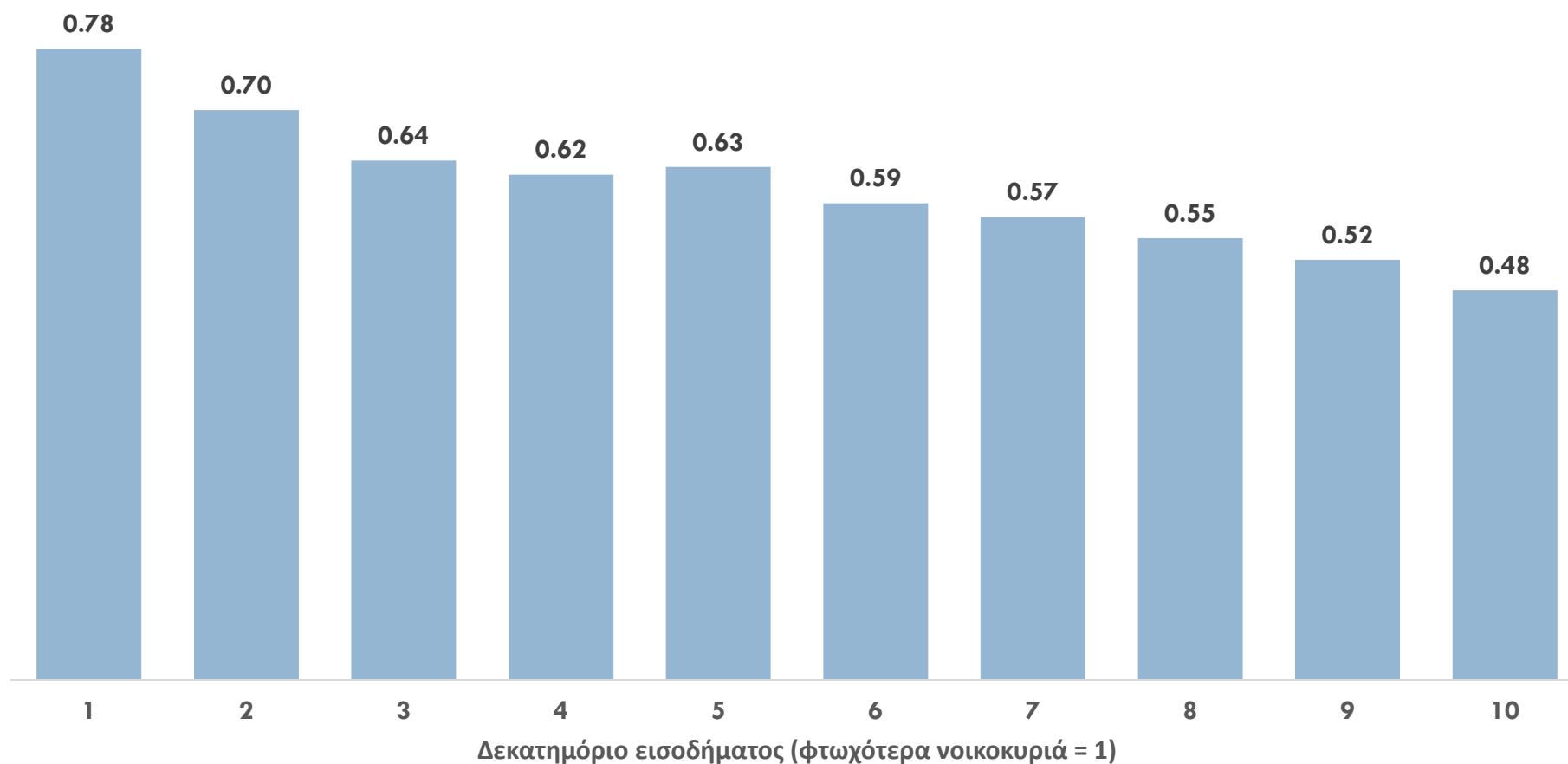
Τα κίνητρα για συμμετοχή στην αγορά εργασίας εξασθενούν καθώς η τιμή του PTR πλησιάζει τη μονάδα

Τα αντικίνητρα για εργασία είναι ισχυρότερα στα χαμηλότερα εισοδήματα...

Δείκτης PTR ανά δεκατημόριο εισοδήματος

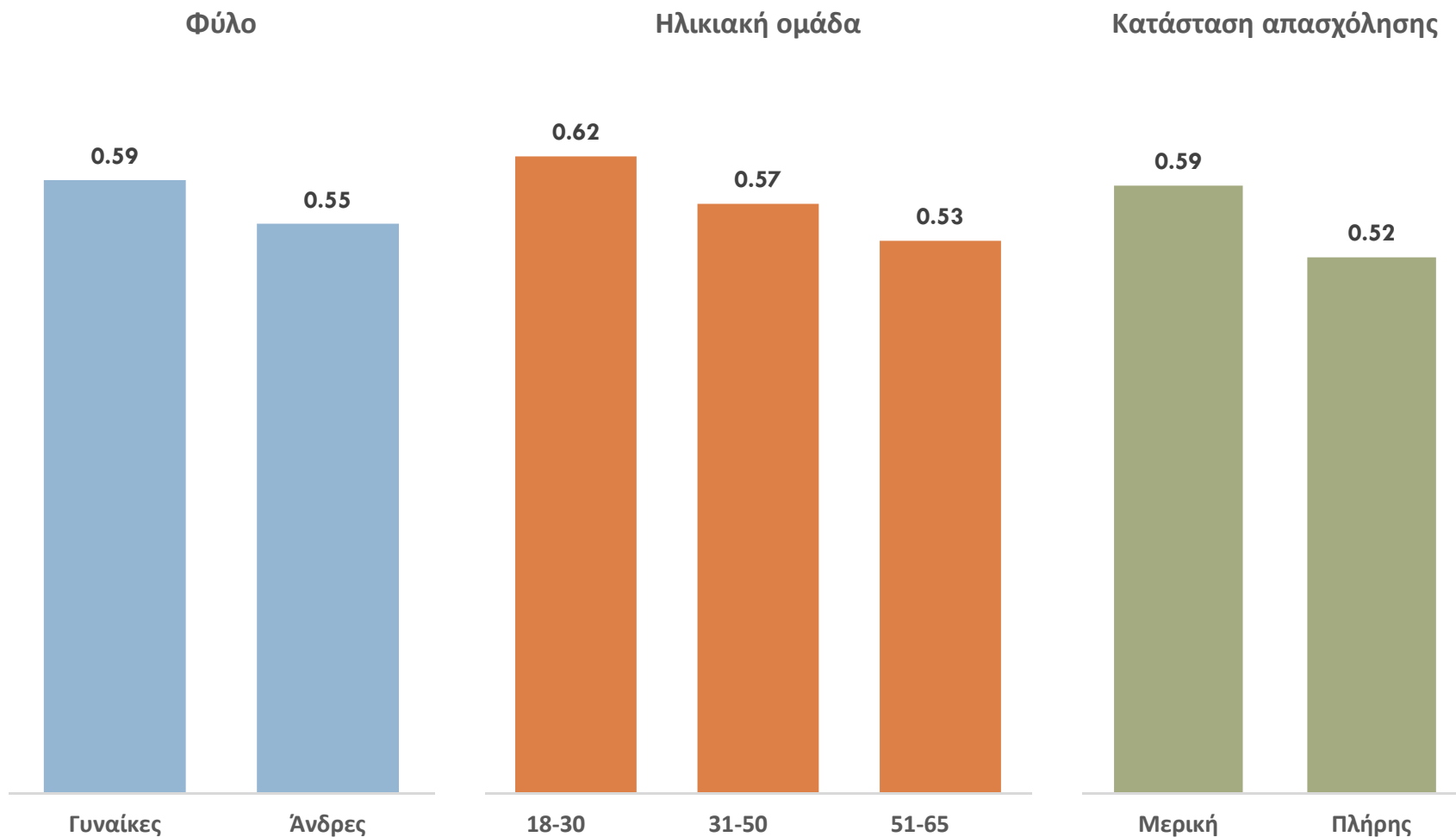

Πηγή: Ανάλυση IOBE

... Καθώς και σε ορισμένες ομάδες πληθυσμού, όπως τα άτομα μερικής απασχόλησης, οι νέοι και οι γυναίκες

PTR ανά δημογραφική κατηγορία

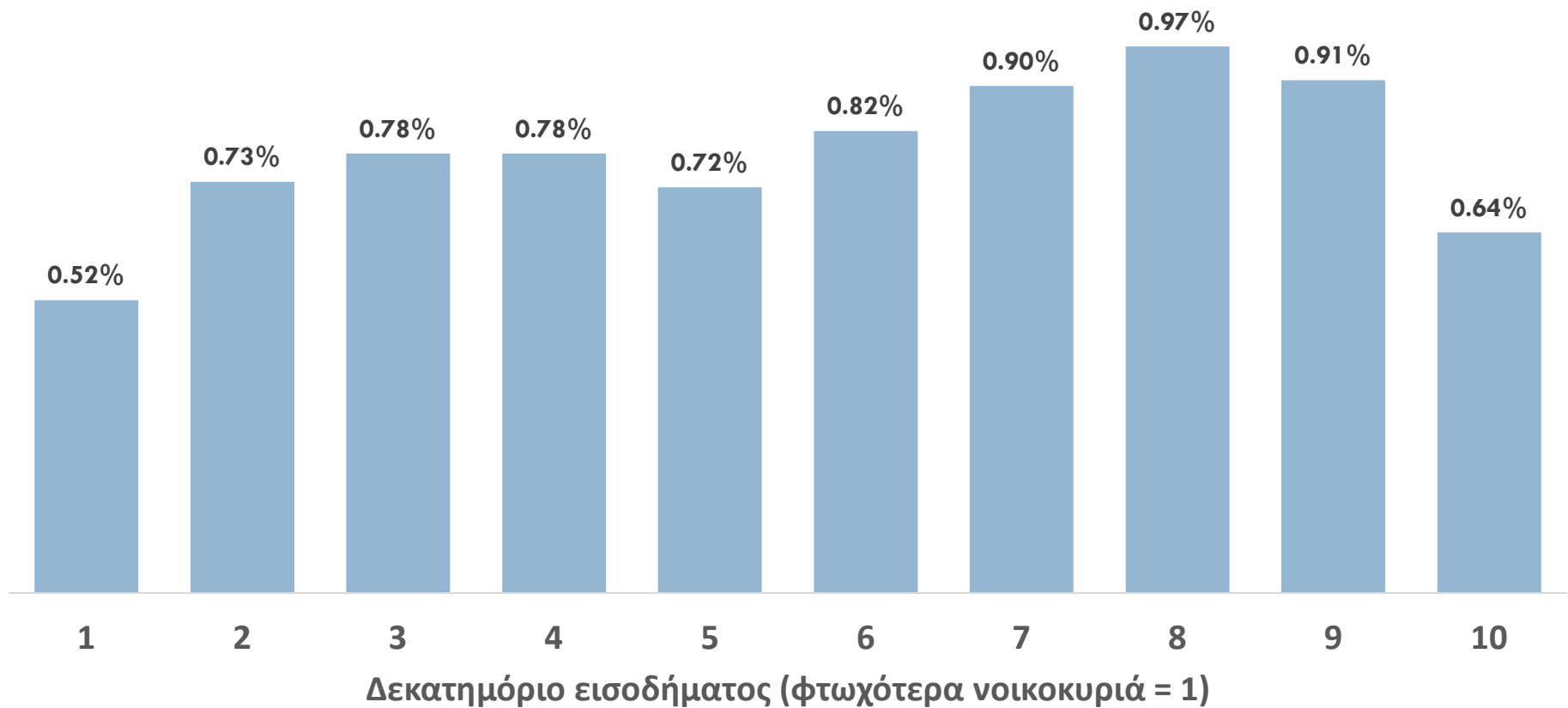

Πηγή: Ανάλυση IOBE

Η μείωση των εισφορών των εργαζομένων με βάση τη Νέα Πρόταση οδηγεί σε αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος από 0,5% έως 1%

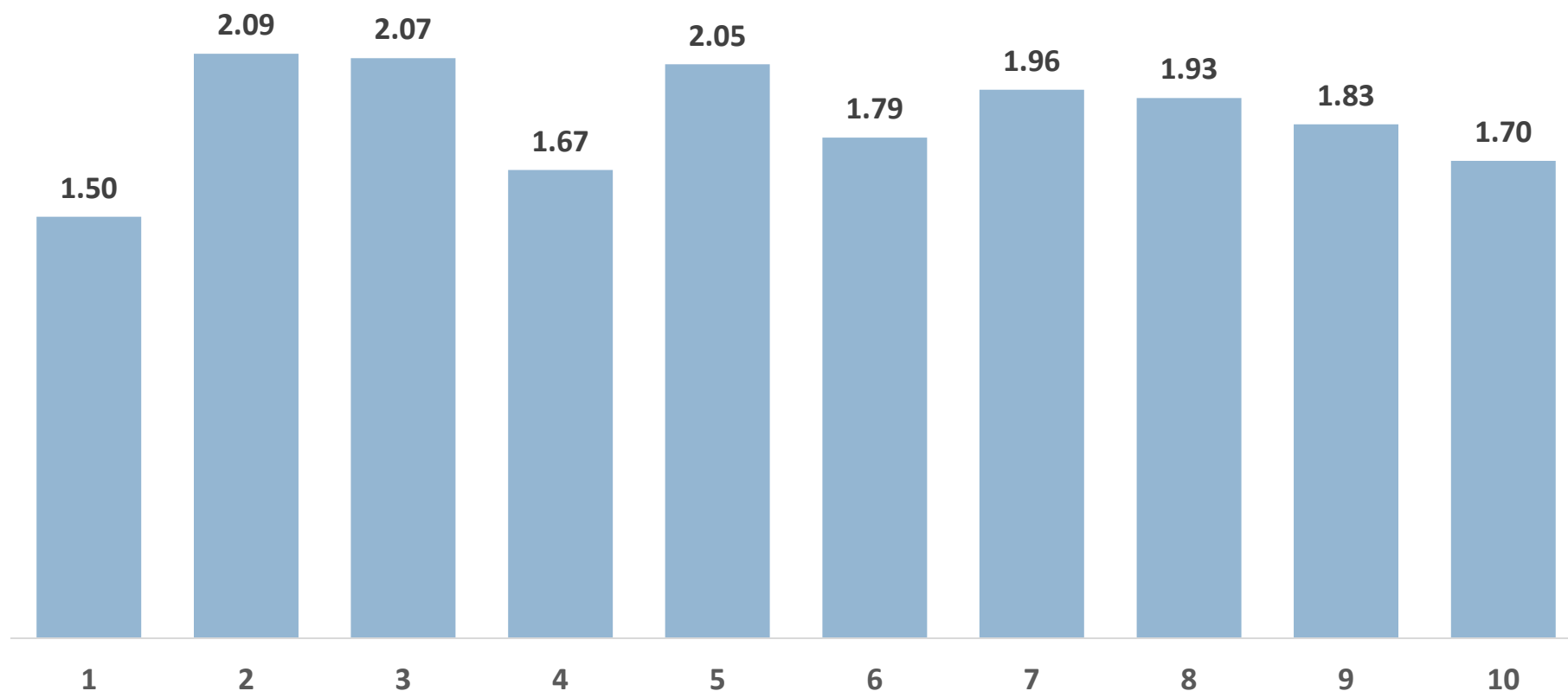

Επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών (% μεταβολή)

Πηγή: Ανάλυση IOBE

Μείωση του δείκτη PTR ανά δεκατημόριο εισοδήματος (σε π.μ.)

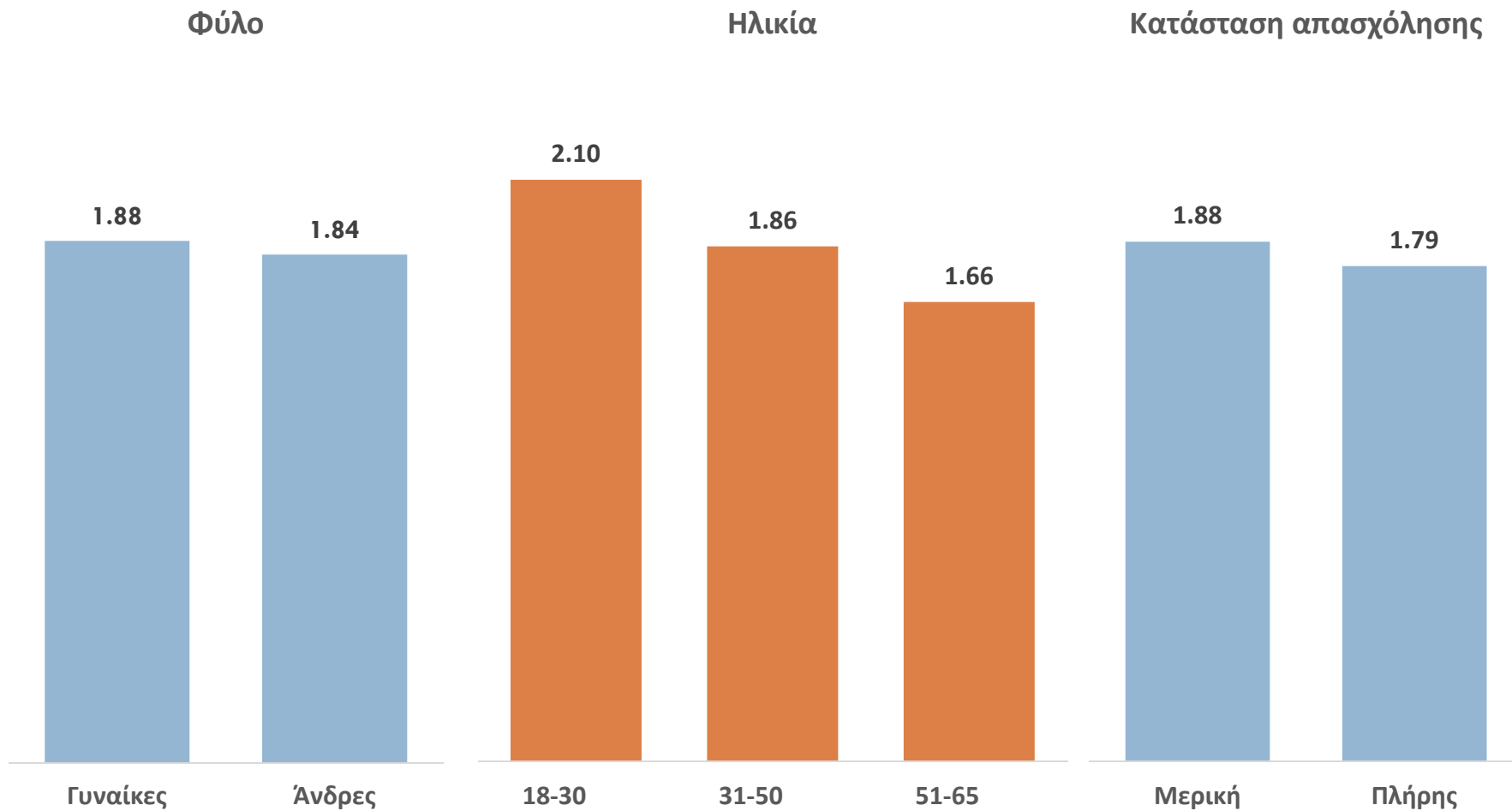

Πηγή: Ανάλυση IOBE

Δεκατημόριο εισοδήματος (φτωχότερα νοικοκυριά = 1)

Ο φόρος συμμετοχής στην αγορά εργασίας (PTR) μειώνεται κατά περίπου 1,9 π.μ.

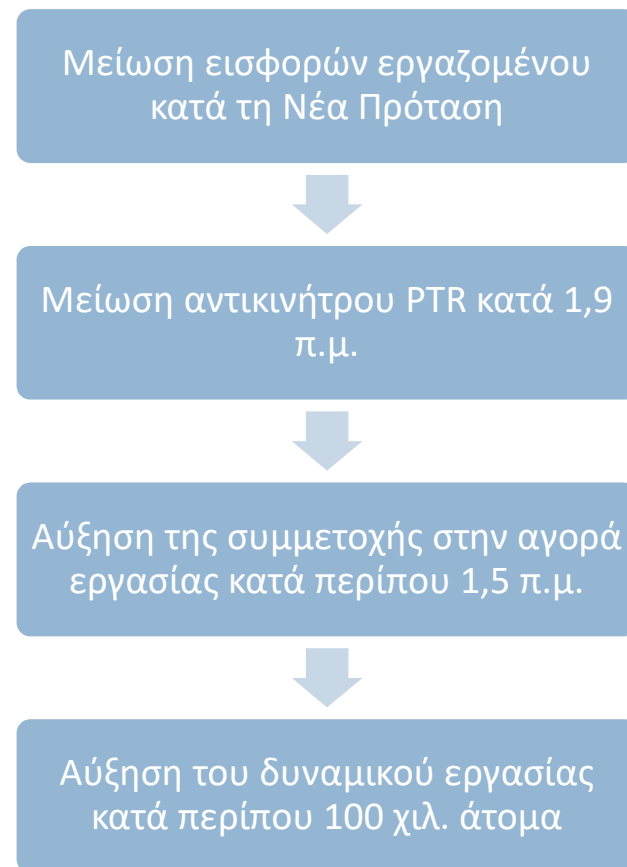
Μείωση PTR ανά δημογραφική ομάδα (σε π.μ.)

Πηγή: Ανάλυση IOBE

- Η πιθανότητα συμμετοχής στην αγορά εργασίας αυξάνεται όταν μειώνεται το PTR
- Με οικονομετρικές μεθόδους εκτιμήθηκε η αντίστοιχη ελαστικότητα
- Κάθε 1 π.μ. μείωσης του PTR αυξάνει το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας κατά 0,75 π.μ.
  - ▣ Στατιστικά σημαντικός συντελεστής

Επίδραση στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας

6. Επίδραση μεταρρύθμισης στα μακροοικονομικά μεγέθη

Δυναμικό Στοχαστικό Μακροοικονομικό Υπόδειγμα Γενικής Ισορροπίας

- Global Integrated Monetary and Fiscal Model. Αναπτύχθηκε από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για την μελέτη των επιπτώσεων μεταβολών στην δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, και μεταβολών στην συμπεριφορά των ιδιωτών στην οικονομία
- Ισχυρή μικροοικονομική θεμελίωση
- Διαμέτρηση (calibration) βασισμένη στα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία εθνικών λογαριασμών

Στοιχεία:

- Αναλογιστικές προβολές Νεκτάριου, Τήνιου, Συμεωνίδη (ΝΤΣ)
- Αναλογιστικές προβολές, δημογραφικές και μακροοικονομικές παραδοχές από ΕΑΑ 2015 (βασικό σενάριο)

Περίοδος εξέτασης: 2017-2060

2 σενάρια ασφαλιστικής μεταρρύθμισης προς εκτίμηση

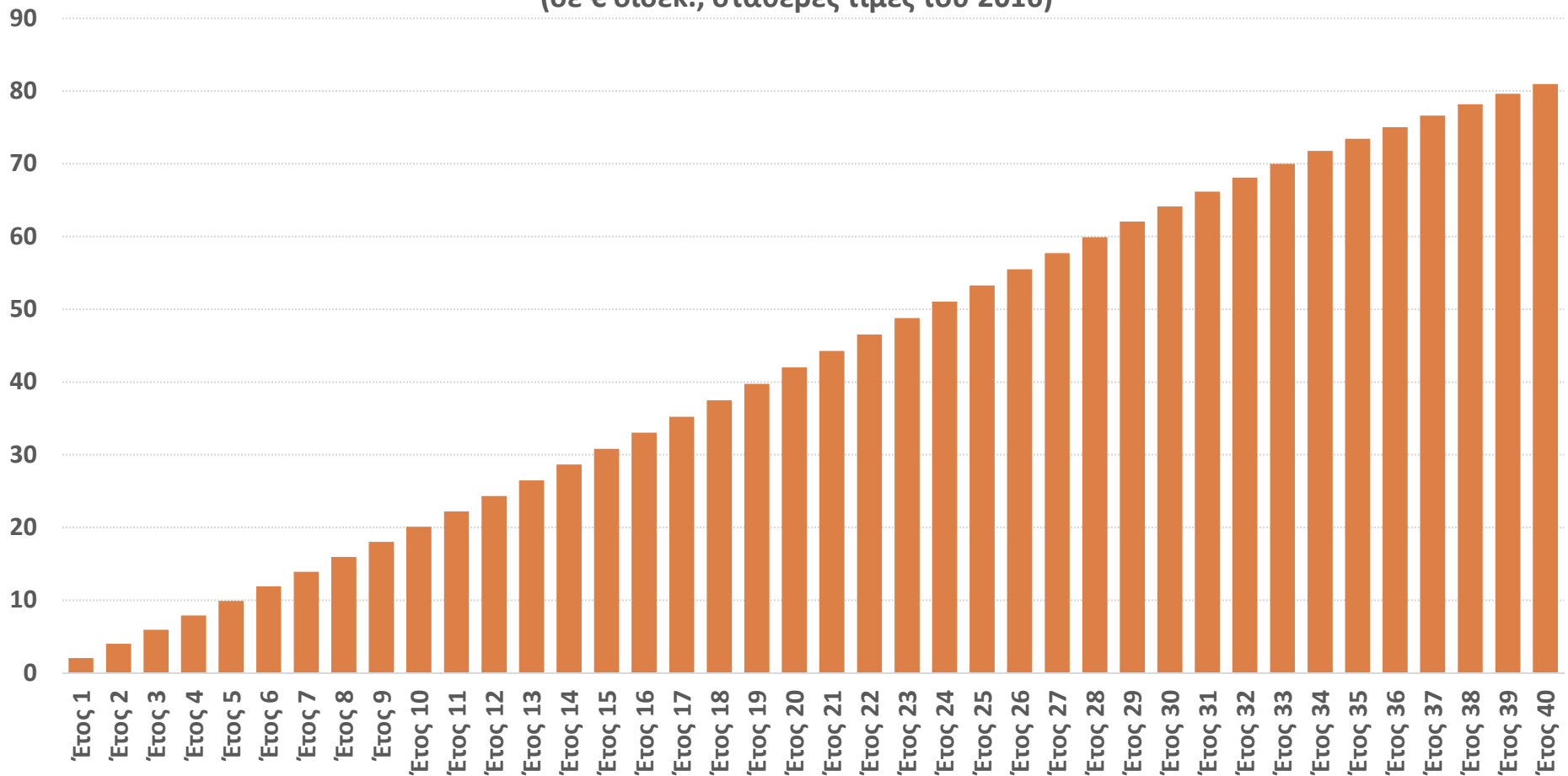
- Πρόταση ΝΤΣ
- Νέα Πρόταση
- Παραδοχή ότι τουλάχιστον ένα μέρος των επενδύσεων των αποθεματικών από την ενίσχυση των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων επενδύονται στην Ελλάδα (προσομοίωση για 25%, 50% και 75%)
- Παραδοχή ότι η πραγματική μέση ετήσια απόδοση των νέων επενδύσεων είναι 1% (ονομαστική 3%)

Η Νέα Πρόταση δημιουργεί αποθεματικά κεφάλαια €80 δισεκ. μέσα σε 40 χρόνια

Αποθεματικά Νέας Επικουρικής
(σε € δισεκ., σταθερές τιμές του 2016)

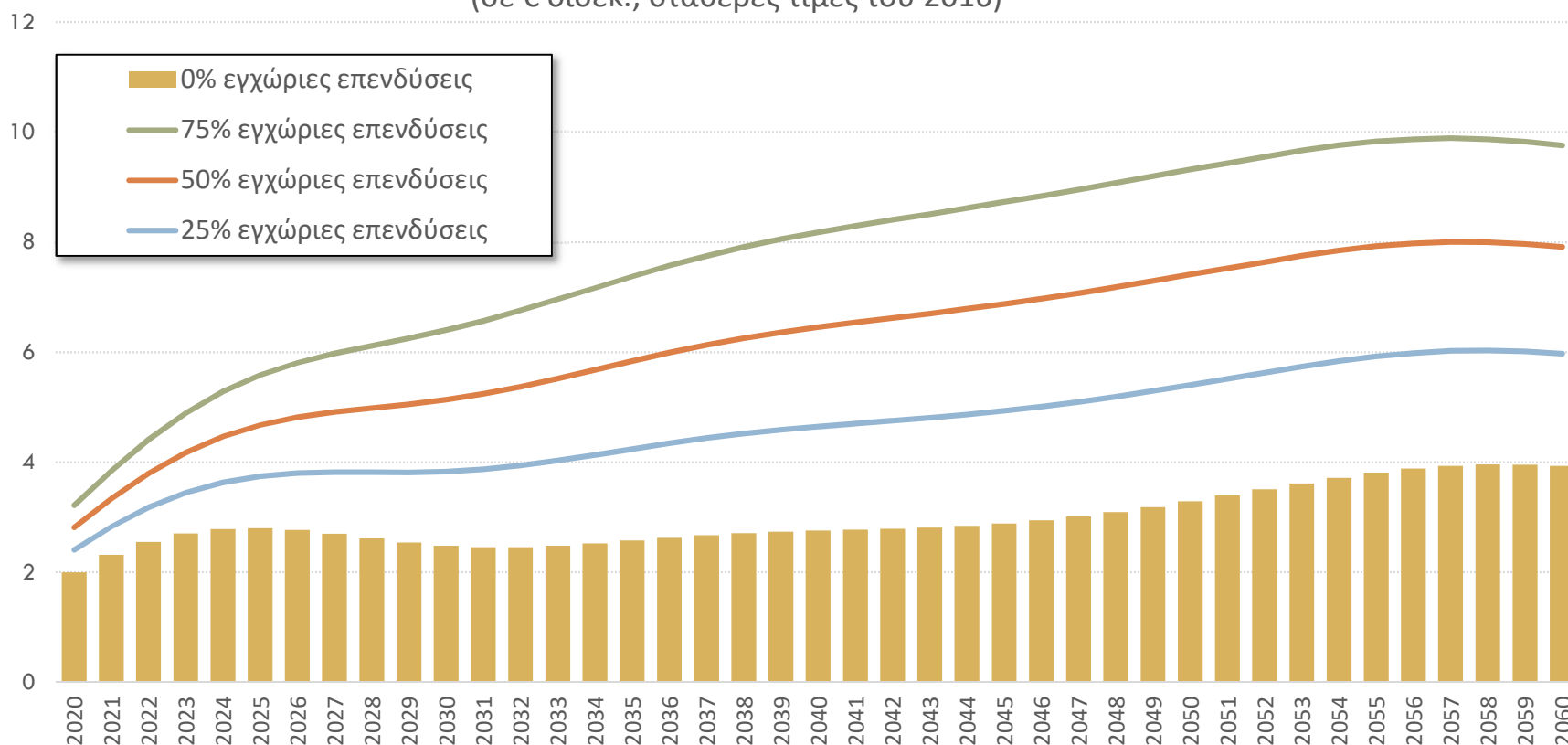
Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Σημ. Γίνεται παραδοχή ότι ο μέση ετήσια ονομαστική απόδοση των αποθεματικών είναι 3% (αντιστοιχεί σε μέση πραγματική απόδοση 1%, με 2% μέσο ρυθμό πληθωρισμού)

Η μείωση των εισφορών κατά 3 π.μ. οδηγεί σε αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά €2,8 δισεκ. κατ'έτος (μ.ο. περιόδου)

Νέα πρόταση: Εκτίμηση ετήσιας επίδρασης στο ΑΕΠ (σε € δισεκ., σταθερές τιμές του 2016)

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Η συσσώρευση αποταμιεύσεων αυξάνει την επίδραση στο ετήσιο ΑΕΠ σε €4,3 με €7,2 δισεκ. κατά μέσο όρο, ανάλογα με το ποσοστό που θα κατευθυνθεί ως επενδύσεις στην ελληνική οικονομία (25%-75%)

Εκτίμηση επίδρασης της Νέας Πρότασης κατά την πρώτη 5ετία εφαρμογής

	0%	25%	50%	75%
Επίδραση στο μέσο ετήσιο ΑΕΠ (σε € δισεκ., σταθερές τιμές 2016)	1,6	2,0	2,4	2,7
Επίδραση στο μέσο ετήσιο ΑΕΠ (ως % διαφορά από το σενάριο βάσης)	0,9	1,1	1,3	1,5
Σωρευτική επίδραση στο ΑΕΠ (σε € δισεκ., σταθερές τιμές 2016)	8,2	10,0	11,8	13,5
Επίδραση στον μέσο ετήσιο πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης (σε π.μ.)	0,21	0,27	0,32	0,38

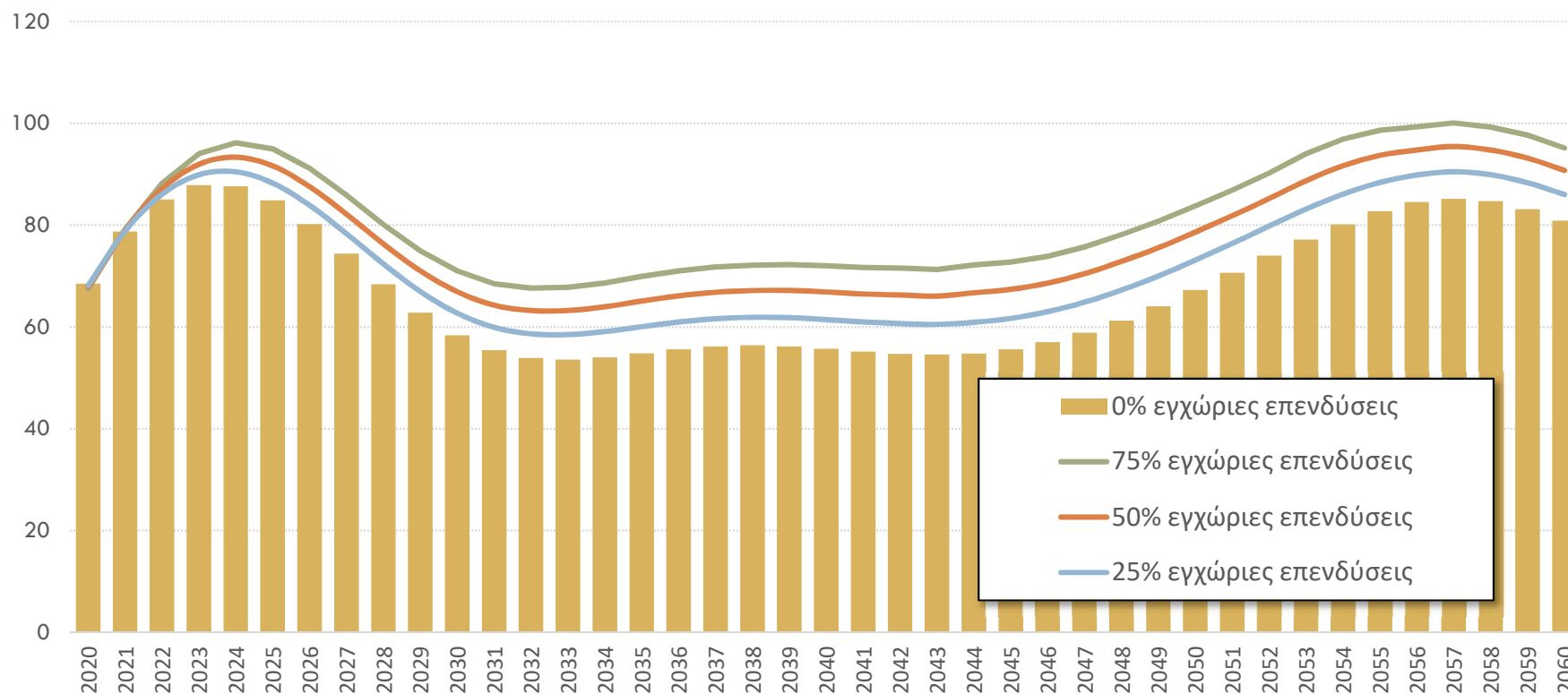
Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Η Νέα Πρόταση οδηγεί σε σωρευτική αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά τουλάχιστον €8,2 δισεκ. την πρώτη 5ετία, η οποία αυξάνεται σε €13,5 δισεκ. σε περίπτωση εγχώριας επένδυσης του 75% των νέων αποταμιεύσεων

Τόνωση της απασχόλησης κυρίως μέσα από τη μείωση των εισφορών

Νέα Πρόταση: Εκτίμηση ετήσιας επίδρασης στην απασχόληση
(σε χιλ. ισοδύναμες θέσεις πλήρους ετήσιας απασχόλησης)

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Η Νέα Πρόταση οδηγεί σε μόνιμη αύξηση των ισοδύναμα πλήρως απασχολούμενων κατά 65-78 χιλ. άτομα (μ.ο. περιόδου)

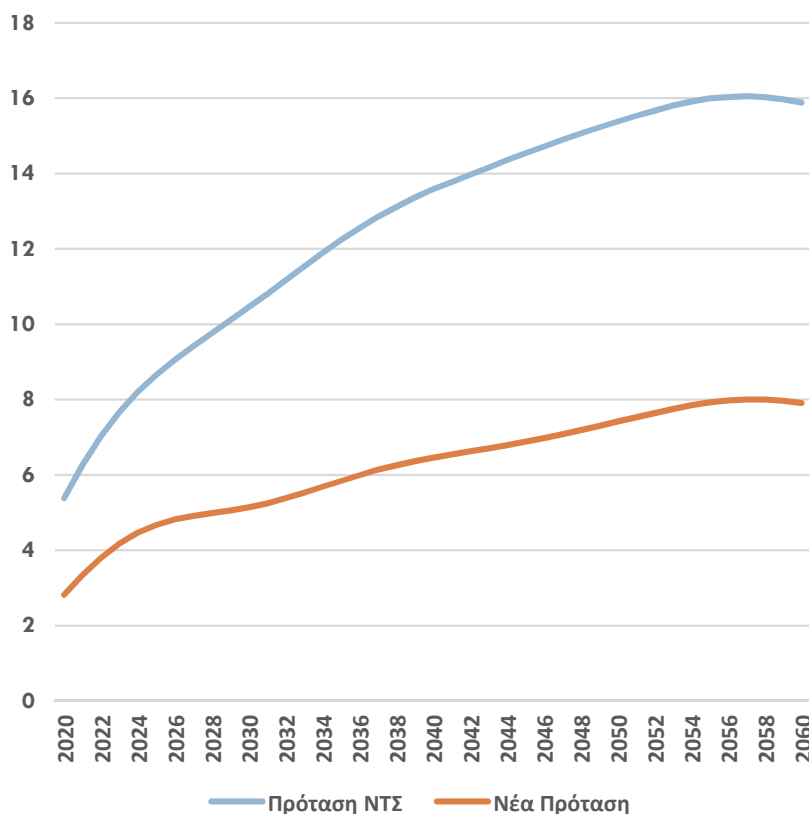
Η Πρόταση ΝΤΣ έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο, λόγω μεγαλύτερης μείωσης των εισφορών, αλλά συνεπάγεται μεγαλύτερο δημοσιονομικό κενό

Επίδραση ανά σενάριο με 50% εγχώριες επενδύσεις

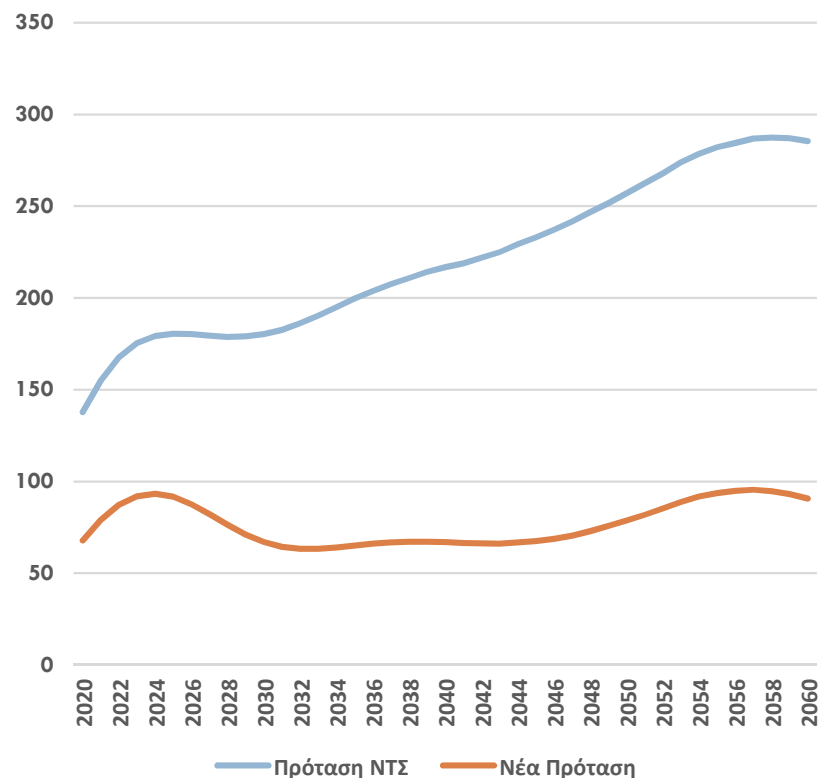
Επίδραση στο ΑΕΠ

(€ δισεκ., σταθερές τιμές του 2016)

Επίδραση στην απασχόληση

(σε χιλ. ισοδύναμες θέσεις πλήρους ετήσιας απασχόλησης)

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

7. Συμπεράσματα & προτεραιότητες πολιτικής

Έχουν γίνει σημαντικές παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό σύστημα, ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα

Το μέγεθος των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων στην Ελλάδα είναι πολύ μικρό

- Μόλις 5% των ετήσιων πληρωμών για εισφορές
- Εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλός ο δημοσιονομικός και δημογραφικός κίνδυνος
- Ουραγός η Ελλάδα σε επενδύσεις από κεφαλαιοποιητικές εισφορές

Εξαιρετικά δαπανηρό σύστημα σε σχέση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες

- Υψηλές οι εισφορές σύνταξης στο υποχρεωτικό μη κεφαλαιοποιητικό πυλώνα
- Το ιδιαίτερα υψηλό κόστος εργασίας στο εύρος €40-80 χιλ. οδηγεί σε μετανάστευση εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες (brain drain)
- Η μικρή ανταποδοτικότητα ενθαρρύνει την εισφοροδιαφυγή

Υψηλά ελλείμματα του ασφαλιστικού που απαιτούν πολύ υψηλές μεταβιβάσεις από τον Προϋπολογισμό

Πρόταση για νέα κεφαλαιοποιητική επικουρική ασφάλιση

- Υποχρεωτικού χαρακτήρα αφορολόγητες εισφορές 6%
- Κατώφλι στις εισφορές της νέας επικουρικής με βάση το κατώτατο μισθό
- Ισοδύναμο με πραγματικό (effective) επίπεδο εισφορών γύρω στο 3% κατά μ.ο.

Η διατήρηση των παροχών με μείωση των εισφορών δημιουργεί δημοσιονομικό κόστος

- Έως 1,9% του ΑΕΠ τον πρώτο χρόνο εφαρμογής
- Βαίνει μειούμενο στον χρόνο
- Μικρότερο κενό εάν εξαιρεθούν τα ταμεία μερισμάτων και ληφθεί υπόψη η μείωση των εισφορών για το δημόσιο ως εργοδότη

Αξίζει να εξεταστεί η αντιστάθμιση του δημοσιονομικού κόστους με ισοδύναμα δημοσιονομικά μέτρα

- Περαιτέρω εξορθολογισμός πρόωρων συνταξιοδοτήσεων και προσωπικών διαφορών
- Μείωση της έκπτωσης φόρου
- Προσαρμογή των στόχων για το πρωτογενές πλεόνασμα
- Αξιοποίηση εσόδων από αποκρατικοποιήσεις
- Ομόλογα αναγνώρισης

Η μείωση των εισφορών αυξάνει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας

- Η μείωση των εισφορών των εργαζομένων κατά τη Νέα Πρόταση οδηγεί σε αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος από 0,5% έως 1%
- Ο φόρος συμμετοχής στην αγορά εργασίας (PTR) μειώνεται κατά 1,9 π.μ.
- Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας κατά περίπου 1,5 π.μ.
- Αναμενόμενη αύξηση στη μακροβιότητα του εργασιακού βίου

Η αύξηση των αποταμιεύσεων οδηγεί σε αύξηση των επενδύσεων, των εισοδημάτων και της απασχόλησης

- Αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά μ.ο. €4,4 δισεκ. κατ'έτος για τα επόμενα 40 χρόνια και σωρευτικά περί τα €200 δισεκ.
- Περισσότεροι ισοδύναμα πλήρως απασχολούμενοι κατά μ.ο. 70 χιλιάδες άτομα κατ'έτος για τα επόμενα 40 χρόνια
- Αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας

Επόμενο βήμα μελέτης είναι η ανανέωση των εκτιμήσεων για τη βιωσιμότητα του συστήματος, λαμβάνοντας υπόψη δικαστικές αποφάσεις και εξελίξεις στην οικονομία και στο νομοθετικό πλαίσιο

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας

Συντονισμός: Νίκος Βέττας, Γενικός Διευθυντής IOBE και Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιμέλεια:

Γιώργος Γατόπουλος, Επικεφαλής Τμήματος Διεθνών Μακροοικονομικών & Χρηματοοικονομικών
Svetoslav Danchev, Επικεφαλής Τμήματος Μικροοικονομικής Ανάλυσης & Πολιτικής

Ειδικός σύμβουλος μελέτης: Γιώργος Στρατόπουλος, Οικονομικός Αναλυτής

Ομάδα έργου:

Θάνος Αθανασιάδης
Μιχάλης Βασιλειάδης
Φωτεινή Θωμαΐδου
Στέλλα Κανελλοπούλου
Αλέξανδρος Μουστάκας
Γιάννης Πολυκάρπου